

The Impact of Moral Hazard between Managers and Shareholders on the Accounting Information Quality Considering the Mediating Role of Financial Reporting Complexity and the Tone of Managers' Explanatory Reports

Mohammadreza Abbasi Astamal^{1✉}, Younes Badavar Nahandi², Amir Ata Alizadeh³
and Maryam Erfan Esfanjani⁴

1. **Corresponding Author**, Department of Accounting, Va.C., Islamic Azad University, Varzaghan, Iran.
Email: mr.abbasi58@iau.ac.ir
2. Department of Accounting, Ta.C., Islamic Azad University, Tabriz, Iran. Email: badavarnahandi@iau.ac.ir
3. Department of Accounting, Seraj Institute of Higher Education, Tabriz, Iran. Email: amirata622@gmail.com
4. Department of Accounting, Seraj Institute of Higher Education, Tabriz, Iran. Email: maryam.erfan.1400@gmail.com

Article Info

Article Type:

Research Article.

Article History:

Received: 7 October 2025

Received in revised form: 10 December 2025

Accepted: 28 January 2026

Available online:

Keywords:

Accounting Information Quality
Moral Hazard between Managers and Shareholders
Financial Reporting Complexity
Tone of Managers' Explanatory Reports.

JEL Classification:

M41, M42.

A B S T R A C T

Objective: The present study aims to examine the impact of moral hazard between managers and shareholders on accounting information quality, with the mediating role of financial reporting complexity and the tone of managers' explanatory reports.

Method: The research population consists of 152 companies listed on the Tehran Stock Exchange during the period from 2018 to 2023, encompassing a total of 912 observations. To test the research hypotheses, multiple regression analysis was conducted using panel data.

Results: The research findings indicated that moral hazard between managers and shareholders has a negative and significant effect on accounting information quality, while it exerts a positive and significant influence on financial reporting complexity and the tone of managers' explanatory reports. Furthermore, both financial reporting complexity and the tone of managers' explanatory reports have a negative and significant impact on accounting information quality. Ultimately, financial reporting complexity and the tone of managers' explanatory reports play a mediating role in the impact of moral hazard between managers and shareholders on accounting information quality.

Conclusion: When managers and shareholders are exposed to moral hazard, accounting information quality declines. Companies often exacerbate this adverse effect by increasing financial reporting complexity and employing a biased or occasionally ambiguous tone in managerial explanatory reports. Managing moral hazard and enhancing the transparency of financial reporting and report tone play a crucial role in improving accounting information quality.

Cite this article: Abbasi Astamal, M. R., Badavar Nahandi, Y., Alizadeh, A. A., & Erfan Esfanjani, M. (2026). The impact of moral hazard between managers and shareholders on the accounting information quality considering the mediating role of financial reporting complexity and the tone of managers' explanatory reports. *Journal of Accounting Knowledge*, 17(3), *-*. <https://doi.org/10.22103/jak.2026.25693.4234>

Publisher: Shahid Bahonar University of Kerman.

©The Author(s).

Introduction

In today's dynamic economy, the quality of accounting information plays a fundamental role in enhancing transparency, investor confidence, and the efficiency of financial markets, and it is directly influenced by moral hazard arising from conflicts of interest between managers and shareholders. According to agency theory, such conflicts can lead to the provision of incomplete or distorted information, increased information asymmetry, and a weakening of financial reporting quality, particularly in firms with weak corporate governance and highly dispersed ownership. In this context, mediating variables, such as financial reporting complexity and the tone of management's explanatory reports, play a key role in elucidating the relationship between moral hazard and accounting information quality. Reporting complexity, rooted in specialized language and intricate regulatory structures, can be used as a tool to obscure economic realities and reduce information readability. Similarly, the tone of management reports, whether optimistic or cautious, guides market perception and, when employed opportunistically, can diminish earnings quality and increase information risk. Previous studies have also shown that strong oversight, audit quality, managers' financial expertise, and major shareholder engagement can mitigate moral hazard and enhance information reliability. However, the simultaneous examination of the mediating roles of reporting complexity and managerial explanatory tone in the relationship between moral hazard and information quality, particularly in emerging markets such as the Tehran Stock Exchange, has received limited attention. Considering the institutional and cultural characteristics of Iran and the concentration of managerial authority, investigating these two mediating variables can contribute to a deeper understanding of financial reporting patterns and managerial behaviors, while providing an analytical framework to improve decision-making for regulatory bodies and investors. The present study, by proposing an integrated model and empirically testing it in firms listed on the Tehran Stock Exchange, represents an innovative effort to more precisely clarify the mechanisms through which moral hazard affects accounting information quality.

Method

The present study is classified as an applied research in terms of its objective and falls within the scope of descriptive-correlational research in terms of methodology. In terms of nature, this study is of a causal-comparative type and is primarily based on quantitative data. The required data were extracted from databases, company documents, records, audit reports, financial statements, and other relevant materials, along with accompanying notes, from the archive of the Tehran Stock Exchange (Codal website) and the Rahavard Novin software, and were processed and organized using Excel. To analyze and test the hypotheses, multiple regression analysis and Stata software were employed. The statistical population of the study included all companies listed on the Tehran Stock Exchange during the period from 2018 to 2023. Systematic sampling, combined with screening, was applied to select the sample. Initially, all active companies during the study period were evaluated, and eligible companies were identified. Ultimately, 152 companies were selected as the research sample and served as the basis for analysis.

Results

The research findings indicated that moral hazard between managers and shareholders, as a fundamental challenge in corporate governance systems, has a significant and negative impact on the quality of accounting information, leading to disruptions in the transparency and reliability of financial reports. According to the results, when the level of moral hazard increases, managers, driven by personal incentives that are not aligned with shareholders' interests, resort to complex financial reporting practices, and the complexity of financial reporting rises significantly and positively. This not only complicates the understanding and evaluation of the company's performance for information users but also creates opportunities for information concealment and manipulation in the reporting process. Moreover, the results

show that the tone of managers' explanatory reports is influenced by opportunistic behaviors under such conditions and changes in a significant and positive manner; managers attempt to direct users' perceptions of financial realities through an exaggerated, overly optimistic, or misleading tone. Furthermore, the examination of relationships among the variables indicates that both financial reporting complexity and the tone of managers' explanatory reports have a significant negative effect on accounting information quality. By creating ambiguity, perceptual bias, and reduced transparency, they hinder stakeholders' accurate and informed decision-making. Finally, the structural model analysis demonstrates that financial reporting complexity and the tone of managers' explanatory reports mediate the relationship between moral hazard and accounting information quality, implying that the negative effects of moral hazard are reinforced and transmitted through these two mechanisms. The findings of this study underscore the importance of effective corporate governance, robust oversight of managerial behavior, and enhanced transparency in financial reporting.

Conclusions

In the contemporary context governing economic systems, accounting information has acquired a status beyond a mere reporting tool, evolving into a strategic platform for explaining managerial behavior and analyzing moral hazard mechanisms. When the interests of managers and shareholders are not aligned, the quality of financial information is jeopardized, as managers, driven by opportunistic motives, exploit the complexity of financial reporting and the tone of explanatory reports as mechanisms for concealment or biasing. Research findings indicate that moral hazard initially reduces transparency and increases earnings management, and subsequently, through the complication of financial statements and the adoption of biased narrative tones, it exacerbates the negative effects on the quality of accounting information. The complexity of reporting structures, the proliferation of technical terms, the exaggeration of disclosure volume, and reduced readability impose higher processing costs on analysts and limit comparability, reliability, and the accuracy of evaluations. Furthermore, the tone of explanatory reports, whether optimistic or cautious, under conditions of moral hazard, becomes a tool to steer user perceptions and shape unrealistic expectations, facilitating the transmission of managerial motives into financial outcomes through qualitative narrative framing. According to agency theory, when effective monitoring is weakened, managers, relying on tone, complexity, and biased assumptions, create conditions that undermine transparency and distort information. Collectively, the evidence suggests that the quality of financial reporting is not solely the product of formal procedures but is significantly influenced by managerial ethics, the manner of information presentation, and the ways managers utilize reporting tools to protect personal interests, highlighting the critical importance of strengthening corporate governance, transparency, and managerial accountability.

Author Contributions

All authors contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

Acknowledgements

The authors would like to thank all participants in the present study.

Ethical Considerations

The authors avoided data fabrication, falsification, plagiarism, and misconduct.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

تأثیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری با توجه به نقش میانجی پیچیدگی گزارشگری مالی و لحن گزارش‌های توضیحی مدیران

محمدرضا عباسی استمال^۱، یونس بادآور نهندي^۲، امیرعطا علی‌زاده^۳ و مریم عرفان اسفنجانی^۴

۱. نویسنده مسئول، گروه حسابداری، واحد ورزقان، دانشگاه آزاد اسلامی، ورزقان، ایران. mr.abbasi58@iau.ac.ir **رایانامه:**

۲. گروه حسابداری، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران. badavarnahandi@iau.ac.ir **رایانامه:**

۳. گروه حسابداری، مؤسسه آموزش عالی سراج، تبریز، ایران. amirata622@gmail.com **رایانامه:**

۴. گروه حسابداری، مؤسسه آموزش عالی سراج، تبریز، ایران. maryam.erfan.1400@gmail.com **رایانامه:**

چکیده

اطلاعات مقاله

هدف: هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری با نقش میانجی پیچیدگی گزارشگری مالی و لحن گزارش‌های توضیحی مدیران است.

روش: جامعه آماری پژوهش شامل ۱۵۲ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی بازه زمانی ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ است که در مجموع ۹۱۲ مشاهده را شامل می‌شود. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش، از رگرسیون چندگانه با بهره‌گیری از داده‌های ترکیبی استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران تأثیر منفی و معناداری بر کیفیت اطلاعات حسابداری دارد و بر پیچیدگی گزارشگری مالی و لحن گزارش‌های توضیحی مدیران تأثیر مثبت و معناداری نیز بر جای می‌گذارد. همچنین، پیچیدگی گزارشگری مالی و لحن گزارش‌های توضیحی مدیران تأثیر منفی و معناداری بر کیفیت اطلاعات حسابداری دارند. در نهایت، پیچیدگی گزارشگری مالی و لحن گزارش‌های توضیحی مدیران در تأثیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری نقش میانجی ایفا می‌کنند.

نتیجه‌گیری: هنگامی که مدیران و سهامداران در معرض مخاطره اخلاقی قرار می‌گیرند، کیفیت اطلاعات حسابداری کاهش می‌یابد و شرکت‌ها با پیچیده‌تر کردن گزارشگری مالی و استفاده از لحن جهت‌دار و گاهی ابهام‌آمیز در گزارش‌های توضیحی مدیران، این اثر منفی را تشدید می‌کنند. مدیریت مخاطره اخلاقی و ارتقای شفافیت گزارشگری مالی و لحن گزارش‌ها، نقش کلیدی در بهبود کیفیت اطلاعات حسابداری دارد.

نوع مقاله: مقاله پژوهشی.

تاریخ‌ها:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۷/۱۵

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۹/۱۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۸

تاریخ انتشار برخط:

واژه‌های کلیدی:

کیفیت اطلاعات حسابداری، مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران، پیچیدگی گزارشگری مالی، لحن گزارش‌های توضیحی مدیران.

طبقه‌بندی JEL:

M41, M42.

استناد: عباسی استمال، محمدرضا؛ بادآور نهندي، یونس؛ علی‌زاده، امیرعطا و عرفان اسفنجانی، مریم (۱۴۰۵). تأثیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری با توجه به نقش میانجی پیچیدگی گزارشگری مالی و لحن گزارش‌های توضیحی مدیران. *مجله دانش حسابداری*، ۱۷(۳)، ۱-۱۰.

<https://doi.org/10.22103/jak.2026.25693.4234>

ناشر: دانشگاه شهید باهنر کرمان.

© نویسنده/ نویسندگان.

۱- مقدمه

در اقتصاد پیچیده و پویای امروز، کیفیت اطلاعات حسابداری نقش اساسی در تصمیم‌گیری مالی سرمایه‌گذاران، سیاست‌گذاران و سایر ذی‌نفعان ایفا می‌کند. گزارشگری مالی شفاف و دقیق نه تنها تخصیص بهینه منابع در بازارهای سرمایه را تسهیل می‌کند، بلکه اعتماد عمومی را تقویت و از رفتارهای فرصت‌طلبانه جلوگیری می‌نماید. با این حال، بر اساس نظریه نمایندگی، تضاد منافع میان مدیران و سهامداران می‌تواند منجر به مخاطره اخلاقی شود و تصمیماتی مغایر با منافع شرکت اتخاذ گردد (مولوی و ماروالا، ۲۰۲۰ و پارواتی و همکاران^۲، ۲۰۲۵). این تضاد می‌تواند کیفیت گزارشگری مالی را کاهش دهد، زیرا مدیران ممکن است اطلاعات را ناقص، تحریف‌شده یا جهت‌دار ارائه کنند و ریسک‌های واقعی را پنهان سازند (لو، ۲۰۲۱ و وانگ^۴، ۲۰۲۱). چنین رفتارهایی شفافیت را کاهش، اعتماد سرمایه‌گذاران را تضعیف، هزینه سرمایه را افزایش و کارایی بازار را مختل می‌کند (اسماعیل و همکاران^۵، ۲۰۲۳ و آکانده و همکاران^۶، ۲۰۲۴). شدت این مشکلات در شرکت‌هایی با حاکمیت شرکتی ضعیف و مالکیت پراکنده بیشتر است، جایی که نظارت بر رفتار مدیران محدود و احتمال بروز مخاطره اخلاقی افزایش می‌یابد (ژانگ و لی^۷، ۲۰۲۲). در این میان، نقش متغیرهای میانجی در تعدیل رابطه میان مخاطره اخلاقی و کیفیت اطلاعات حسابداری، علی‌رغم اهمیت بنیادین، کمتر مورد بررسی قرار گرفته است. از مهم‌ترین این متغیرها، پیچیدگی گزارشگری مالی است که ناشی از زبان تخصصی، ساختارهای پیچیده و الزامات متنوع مقرراتی است و می‌تواند به عنوان ابزاری برای کتمان واقعیت‌های اقتصادی عمل کند، قابلیت فهم و نظارت مؤثر کاربران را محدود و بر کیفیت اطلاعات اثرگذار باشد (هیوز^۸، ۲۰۱۵؛ لو، ۲۰۲۱ و کواک^۹، ۲۰۲۲). علاوه بر این، لحن گزارش‌های توضیحی مدیران نیز به عنوان متغیری میانجی، نقش کلیدی در شکل‌دهی ادراک سرمایه‌گذاران ایفا می‌کند. خوش‌بینی یا بدبینی در تحلیل مدیریت می‌تواند برداشت بازار را مدیریت کند؛ پژوهش‌ها نشان داده‌اند که لحن بیش‌ازحد خوش‌بینانه معمولاً با کاهش کیفیت سود، افزایش رفتارهای فرصت‌طلبانه و افزایش ریسک اطلاعاتی همراه است (آلدريج و دوبوا^{۱۰}، ۲۰۲۳؛ فو و تریجیلیا^{۱۱}، ۲۰۲۴ و پارواتی و همکاران، ۲۰۲۵). تحلیل لحن گزارش‌های مالی به تدریج به ابزاری معتبر برای شناسایی رفتارهای غیرشفاف و ارزیابی کیفیت اطلاعات حسابداری تبدیل شده است (بلومفیلد^{۱۲}، ۲۰۲۱).

در حوزه سیاست‌گذاری و حاکمیت شرکتی، شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر بر مخاطره اخلاقی اهمیت حیاتی دارد، زیرا این عوامل کیفیت گزارشگری مالی را به‌طور مستقیم تحت تأثیر قرار می‌دهند. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که نظام‌های نظارتی قوی، آموزش اخلاق حرفه‌ای به مدیران، کیفیت بالای حسابرسی و مشارکت فعال سهامداران عمده به‌طور معناداری شدت مخاطره اخلاقی را کاهش داده و شفافیت و قابلیت اتکای اطلاعات حسابداری را ارتقا می‌بخشند (اسماعیل و همکاران، ۲۰۲۳؛ چن و همکاران^{۱۳}، ۲۰۲۴ و نگوین و همکاران^{۱۴}، ۲۰۲۵). در عصر تحول دیجیتال، فناوری‌های نوین دسترسی سریع به اطلاعات را تسهیل می‌کنند، اما هم‌زمان ریسک پنهان‌کاری هدفمند را افزایش می‌دهند؛ بنابراین، بازنگری و تقویت تدابیر نظارتی و نهادینه‌سازی فرهنگ سازمانی مبتنی بر اخلاق حرفه‌ای ضرورت یافته است (البتاویسی

¹ Moloi & Marwala² Parwati³ Luo⁴ Wang⁵ Ismail⁶ Akande⁷ Zhang & Li⁸ Hughes⁹ Kwak¹⁰ Aldredge & DuBois¹¹ Fu & Trigilia¹² Bloomfield¹³ Chen¹⁴ Nguyen

و موسی^۱، ۲۰۲۲). با توجه به اهمیت اطلاعات پیش‌نگر و گزارش‌های مدیریتی، تحلیل تأثیر مخاطره اخلاقی بر کیفیت اطلاعات حسابداری، با تمرکز بر نقش میانجی پیچیدگی گزارشگری مالی و لحن گزارش‌های توضیحی مدیران، می‌تواند به بهبود ساختارهای گزارشگری، تصمیم‌گیری نهادهای نظارتی و ارتقای تصمیم‌گیری آگاهانه سرمایه‌گذاران منجر شود (فلیر^۲، ۲۰۲۱ و پارواتی و همکاران، ۲۰۲۵).

مطالعات متعددی به بررسی نقش مخاطره اخلاقی در کاهش کیفیت اطلاعات مالی پرداخته‌اند. به عنوان نمونه، پژوهش نگوین و همکاران (۲۰۲۵) نشان می‌دهد تخصص مالی مدیران اجرایی و کیفیت حسابرسی می‌تواند با کاهش مخاطره اخلاقی، به بهبود کیفیت سود منجر شوند. همچنین، مطالعه ویجایا و ایملدا^۳ (۲۰۲۲) رابطه میان کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه‌گذاری را بررسی کرده و نقش گزارشگری مالی را در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و مخاطره اخلاقی تأیید کرده‌اند. در حوزه لحن گزارش‌های توضیحی، پژوهش سعیدی و همکاران^۴ (۲۰۲۳) بر تأثیر سرمایه‌فکری و اجزای آن بر لحن گزارش حسابرس تأکید دارد. همچنین، مطالعه پورکریم و همکاران (۱۳۹۸) نشان می‌دهد حاکمیت شرکتی از طریق کنترل لحن گزارش‌های مدیریتی می‌تواند از بروز رفتارهای فرصت‌طلبانه جلوگیری کند. در ارتباط با پیچیدگی گزارشگری مالی، رجبعلی‌زاده^۵ (۲۰۲۳) به رابطه مثبت میان اعتماد به نفس بیش‌ازحد مدیرعامل و افزایش پیچیدگی گزارش‌ها اشاره می‌کند؛ امری که در نهایت خوانایی اطلاعات مالی را کاهش داده و شفافیت را تهدید می‌کند.

بررسی‌های اخیر نشان می‌دهد که با وجود اهمیت مخاطره اخلاقی در روابط میان مدیران و سهامداران و تأثیر آن بر کیفیت اطلاعات حسابداری، پژوهش‌های اندکی به صورت هم‌زمان به بررسی نقش میانجی پیچیدگی گزارشگری مالی و لحن گزارش‌های توضیحی مدیران پرداخته‌اند. اغلب مطالعات پیشین این عوامل را به‌طور جداگانه تحلیل کرده و کمتر به ارائه یک مدل مفهومی ترکیبی بویژه در بازارهای نوظهور، مانند شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با ساختار حاکمیت شرکتی ضعیف و تمرکز بالای اختیارات مدیریتی، توجه داشته‌اند. علاوه بر این، بُعد تفسیری و زبانی گزارش‌های مالی در بستر فرهنگی ایران که می‌تواند بر برداشت و کیفیت اطلاعات تأثیرگذار باشد، کمتر مورد واکاوی عمیق قرار گرفته است. این پژوهش با رویکردی نوآورانه، به‌طور هم‌زمان تأثیر مخاطره اخلاقی بر کیفیت اطلاعات را با لحاظ نقش میانجی پیچیدگی گزارشگری و لحن توضیحی مدیران بررسی کرده و این چارچوب را در شرکت‌های پذیرفته شده و فعال در بورس اوراق بهادار تهران آزمون می‌کند؛ رویکردی که می‌تواند به توسعه دانش در این حوزه یاری رساند. بنابراین، هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری با نقش میانجی پیچیدگی گزارشگری مالی و لحن گزارش‌های توضیحی مدیران است. در همین راستا، سؤال اصلی پژوهش این است که آیا مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری تأثیر دارد و آیا پیچیدگی گزارشگری مالی و لحن گزارش‌های توضیحی مدیران در این رابطه نقش میانجی ایفا می‌کنند؟

¹ Elbastawisy & Mousa

² Fleer

³ Wijaya & Imelda

⁴ Saeedi

⁵ Rajabalizadeh

۲- مبانی نظری و توسعه فرضیه‌ها

۲-۱- مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران و تأثیر آن بر کیفیت اطلاعات حسابداری

در حوزه حاکمیت شرکتی، مخاطره اخلاقی چالشی اساسی است که در شرکت‌هایی با جدایی مالکیت و مدیریت شدت می‌یابد. این ساختار به دلیل عدم تقارن اطلاعاتی میان مدیران و سهامداران، زمینه تصمیم‌گیری‌های فرصت‌طلبانه مدیران، ناشی از انگیزه‌های فردی مانند کسب پاداش کوتاه‌مدت، حفظ جایگاه شغلی و گسترش نفوذ را فراهم می‌سازد و با اهداف سهامداران در تعارض است (تن هاوه و نوس^۱، ۲۰۲۱). چنین رفتارهایی نه تنها اعتبار شرکت را خدشه‌دار می‌کند، بلکه پیامدهایی اقتصادی و اجتماعی برای بازار و ذی‌نفعان در پی دارد (وانگ^۲، ۲۰۲۱ و اسماعیل و همکاران^۳، ۲۰۲۳). از سوی دیگر، کیفیت اطلاعات حسابداری که نقشی کلیدی در تصمیم‌گیری مالی ایفا می‌کند، وابسته به ویژگی‌هایی چون مربوط بودن، قابلیت اتکا، به موقع بودن، وضوح و قابلیت مقایسه است (روتارو^۴، ۲۰۲۲). با این حال، مخاطره اخلاقی با افزایش احتمال تحریف اطلاعات و گزارش‌های گمراه‌کننده، شفافیت و اعتبار گزارش‌های مالی را تهدید می‌کند. این مشکل زمانی شدت می‌یابد که مدیران به اطلاعات بیشتری نسبت به سهامداران دسترسی دارند و نظارت مؤثر محدود است، شرایطی که زمینه سوءاستفاده آگاهانه و ارائه گزارش‌های مالی مخدوش را فراهم می‌سازد (لو^۵، ۲۰۲۱).

از دیدگاه نظری، مخاطره اخلاقی یکی از عوامل اصلی در کاهش شفافیت اطلاعات حسابداری محسوب می‌شود و پیامدهای منفی قابل توجهی بر عملکرد بازارهای مالی دارد. این پدیده با تضعیف اعتماد سرمایه‌گذاران نسبت به صحت داده‌های مالی، ریسک سرمایه‌گذاری را افزایش داده و به دنبال آن هزینه سرمایه را بالا برده و کارایی بازار را کاهش می‌دهد (یانگ و همکاران^۶، ۲۰۲۱ و برناردی سونزا و گرانزوتو^۷، ۲۰۲۵). مخاطره اخلاقی شامل رفتارهای فرصت‌طلبانه‌ای نظیر تأخیر در افشای زیان‌ها، گزارش‌دهی جهت‌دار و استفاده از روش‌های حسابداری دستکاری‌شده است که کیفیت، بی‌طرفی و قابلیت اتکای گزارش‌های مالی را تضعیف می‌کند (اسماعیل و همکاران^۸، ۲۰۲۳). از سوی دیگر، ساختارهای ناکارآمد حاکمیت شرکتی، مانند فقدان هیئت مدیره مستقل، ضعف کمیته‌های حسابرسی و نبود شفافیت در تصمیم‌گیری‌ها، این مخاطره را تشدید کرده و باعث افزایش تضاد منافع بین مدیران و سهامداران می‌شوند (لیو و همکاران^۹، ۲۰۲۳). همچنین، یکی از عوامل مؤثر در کاهش کیفیت گزارش‌های مالی، اختلاف در افق زمانی میان مدیران و سهامداران است؛ به گونه‌ای که مدیران اغلب بر کسب سودهای کوتاه‌مدت تمرکز دارند، در حالی که سهامداران به دنبال ایجاد ارزش پایدار و بلندمدت هستند (گودهارت^{۱۰}، ۲۰۲۱ و برادی و همکاران^{۱۱}، ۲۰۲۴). به منظور مقابله با این چالش‌ها، اجرای اصلاحات ساختاری در حاکمیت شرکتی، بویژه تقویت استقلال هیئت مدیره و ارتقای اثربخشی کمیته‌های حسابرسی، می‌تواند در کاهش تضاد منافع و بهبود چشمگیر کیفیت اطلاعات مالی نقش بسزایی ایفا کند (لیو و همکاران^{۱۲}، ۲۰۲۳ و برادی و همکاران^{۱۳}، ۲۰۲۴).

در راستای بهبود کیفیت اطلاعات حسابداری، کاهش عدم تقارن اطلاعاتی میان مدیران و ذی‌نفعان، نقش مهمی در کاهش مخاطره اخلاقی ایفا می‌کند. فناوری‌های نوین اطلاعاتی مانند بلاک‌چین^{۱۴}، هوش مصنوعی و رایانش ابری^{۱۵} با

¹ Ten Have & Neves

² Rotaru

³ Yang

⁴ Bernardi Sonza & Granzotto

⁵ Liu

⁶ Goodhart

⁷ Brady

⁸ Blockchain

⁹ Cloud computing

افزایش شفافیت، امنیت و ردیابی داده‌ها، اعتماد و پاسخگویی ذی‌نفعان را تقویت می‌کنند، هرچند با چالش‌های اجرایی همراهاند (خوفی^۱، ۲۰۲۰ و ابراهیم و طاهر^۲، ۲۰۲۴). این فناوری‌ها ضمن کاهش خطاها و تحریف داده‌ها، سلامت نظام گزارشگری مالی را ارتقا می‌دهند. مخاطره اخلاقی و کاهش شفافیت، کیفیت اطلاعات حسابداری را تحت تأثیر قرار می‌دهد. تقویت حاکمیت شرکتی، توسعه نظام‌های انگیزشی مبتنی بر عملکرد، ترویج اخلاق حرفه‌ای و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، از راهکارهای کلیدی در بهبود کیفیت اطلاعات مالی و کاهش مخاطرات اخلاقی است که تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران و پایداری سازمان‌ها را تقویت می‌کند (سان‌خوزه و همکاران^۳، ۲۰۲۲ و راپینا و همکاران^۴، ۲۰۲۳). با توجه به مباحث مطرح شده فرضیه اول پژوهش به شرح زیر است:

فرضیه اول: مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری تأثیر معناداری دارد.

۲-۲- مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران، پیچیدگی گزارشگری مالی و کیفیت اطلاعات حسابداری

در سال‌های اخیر، پیچیدگی گزارشگری مالی به‌عنوان موضوعی محوری در ادبیات حسابداری و مالی، توجه پژوهشگران را جلب کرده است. این پیچیدگی نه‌تنها ناشی از الزامات فنی و مقرراتی است، بلکه بازتابی از تحولات ساختاری سازمان‌ها، تنوع ابزارهای مالی و الزامات استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی^۵ نیز محسوب می‌شود. با این حال، بررسی صرفاً فنی آن کافی نبوده و نیازمند درک ابعاد رفتاری و شناخت تضاد منافع میان ذی‌نفعان، بویژه مدیران و سهامداران است. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که مدیران ممکن است از پیچیدگی گزارشگری مالی برای پنهان‌سازی عملکرد واقعی و هدایت ادراک سرمایه‌گذاران استفاده کنند که این امر باعث افزایش عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه‌های نمایندگی می‌شود (بایک و جانسون^۶، ۲۰۲۳ و برتومئو^۷، ۲۰۲۳). مخاطره اخلاقی ناشی از تضاد منافع، یکی از عوامل اصلی تشدید این پیچیدگی است (چونگ و چانگ^۸، ۲۰۲۴). هنگامی که منافع مدیران با مالکان هم‌راستا نباشد، رفتارهای فرصت‌طلبانه بروز می‌کند. استفاده از زبان فنی پیچیده، طراحی ساختارهای مبهم گزارشگری و ارائه اطلاعات غیرشفاف، ابزارهایی است که مدیران به کار می‌گیرند و شفافیت مالی را کاهش می‌دهد. در نتیجه، فرایند تصمیم‌گیری آگاهانه برای کاربران گزارش‌ها، بویژه سرمایه‌گذاران غیرحرفه‌ای، دشوار شده و کیفیت گزارشگری مالی، مقایسه‌پذیری و تحلیل اثربخش کاهش می‌یابد (رجبعلی‌زاده، ۲۰۲۳ و ایشیناگی و شیبا^۹، ۲۰۲۳).

پیچیدگی فزاینده صورت‌های مالی، بویژه در ابعاد زبانی و نگارشی، می‌تواند انتقال آثار مخاطرات گزارشگری مالی به کیفیت اطلاعات را تحت تأثیر قرار دهد. هرچند این پیچیدگی خود یک مخاطره مستقل محسوب نمی‌شود، اما توانایی تشدید اثر مخاطرات موجود را داشته و با دشوار کردن درک اطلاعات، شفافیت گزارشگری مالی را کاهش می‌دهد. به این ترتیب، پیچیدگی زبانی به‌عنوان سازوکاری عمل می‌کند که مخاطرات گزارشگری می‌توانند اثرات منفی بیشتری بر کیفیت گزارشگری مالی بر جای گذارند (پورتی و همکاران^{۱۰}، ۲۰۲۳). افزایش پیچیدگی نگارشی در دهه‌های اخیر، فهم صحیح داده‌های مالی را دشوار کرده و ضرورت توجه به ابعاد زبانی گزارشگری و تدوین سیاست‌هایی برای شفاف‌سازی پیامدهای آن را برجسته ساخته است (لسمی و همکاران^{۱۱}، ۲۰۱۹ و لسمی و موجنیک^{۱۲}، ۲۰۲۳). پیچیدگی بیش‌ازحد

¹ Khoufi

² Ibrahim & Tahir

³ San-Jose

⁴ Rapina

⁵ International Financial Reporting Standards (IFRS)

⁶ Baik & Johnson

⁷ Bertomeu

⁸ Chung & Chang

⁹ Ishinagi & Shiiba

¹⁰ Poretti

¹¹ Lesmy

¹² Lesmy & Muchnik

می‌تواند فاصله اطلاعاتی میان مدیران و سرمایه‌گذاران را افزایش دهد، زمینه سوءاستفاده از اطلاعات نهانی را فراهم کرده و اعتماد عمومی به داده‌های مالی را کاهش دهد (دوئلمن و همکاران^۱، ۲۰۲۵). همچنین، این امر ممکن است واکنش بازار به اطلاعات حسابداری را تضعیف و کارایی بازار سرمایه را کاهش دهد. پیچیدگی غیرضروری همچنین احتمال مدیریت سود و دستکاری اطلاعات را افزایش داده و اعتبار گزارش‌ها را تهدید می‌کند (چانگ و همکاران^۲، ۲۰۲۱ و آودیش و همکاران^۳، ۲۰۲۴). با این حال، در شرکت‌های با ساختار پیچیده یا ابزارهای مالی پیشرفته، حدی از پیچیدگی اجتناب‌ناپذیر است و طراحی هدفمند گزارش‌های مالی می‌تواند ضمن حفظ دقت و جامعیت اطلاعات، وضوح و خوانایی را افزایش داده و اعتماد سرمایه‌گذاران و عملکرد بازار را تقویت کند (هویتاش و همکاران^۴، ۲۰۱۹). با توجه به مباحث مطرح شده فرضیه‌های دوم، سوم و چهارم پژوهش به شرح زیر است:

فرضیه دوم: مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر پیچیدگی گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.
فرضیه سوم: پیچیدگی گزارشگری مالی بر کیفیت اطلاعات حسابداری تأثیر معناداری دارد.
فرضیه چهارم: پیچیدگی گزارشگری مالی در تأثیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری نقش میانجی دارد.

۲-۳- مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران، لحن گزارش‌های توضیحی مدیران و کیفیت اطلاعات حسابداری

در ساختارهای مدرن شرکتی، پدیده «جدایی مالکیت از مدیریت» زمینه‌ساز تضاد منافع میان مدیران و سهامداران و ظهور مخاطره اخلاقی شده است. مدیران با بهره‌گیری از اطلاعات نامتقارن و انگیزه‌های شخصی، گاه از ابزارهای غیرمالی مانند «لحن گزارشگری توضیحی» برای مدیریت ادراک سرمایه‌گذاران استفاده می‌کنند؛ لحن گزارشگری که شامل عناصر عاطفی، ارزشی و نگرشی بوده و از طریق انتخاب واژگان، ساختار جملات و سبک نگارش، تصویری خاص از عملکرد شرکت ارائه می‌دهد که الزاماً منطبق با واقعیت نیست. در محیط‌های با شفافیت پایین، چنین رویکردی احتمال تحریف اطلاعات و اثر منفی بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران را افزایش می‌دهد (رایشمن^۵، ۲۰۲۳؛ یان و همکاران^۶، ۲۰۲۴ و التانی و همکاران^۷، ۲۰۲۵). مخاطره اخلاقی زمانی تشدید می‌شود که مدیران با هدف تحقق منافع شخصی، به‌طور آگاهانه لحن گزارش‌ها را جهت‌دار کنند؛ اقدامی که ممکن است در کوتاه‌مدت نقدشوندگی اوراق، ارتقای برند و تقویت موقعیت رقابتی را بهبود بخشد، اما در بلندمدت کاهش قابلیت اتکای اطلاعات مالی و تضعیف اعتماد سرمایه‌گذاران را به همراه دارد. از دیدگاه اخلاق حرفه‌ای، چنین رفتاری شفافیت اطلاعاتی را تضعیف کرده و گفتمان‌های منفی درباره سلامت رفتاری مدیران ایجاد می‌کند. بنابراین، جهت‌دار شدن لحن گزارش‌های مالی چالشی اساسی برای ارتقای کیفیت گزارشگری و پایداری اعتماد عمومی محسوب می‌شود (دنگ و همکاران^۸، ۲۰۲۲ و کاید و مقبل^۹، ۲۰۲۴).

در شرایطی که مدیران با تضاد منافع مواجه‌اند، به‌کارگیری لحن مثبت و متعادل در گزارش‌های توضیحی به‌عنوان راهبردی مؤثر برای کاهش آثار منفی عدم تقارن اطلاعاتی مطرح می‌شود (دنگ و همکاران، ۲۰۲۲ و بیلوبلوفسکی و همکاران^{۱۰}، ۲۰۲۴). این لحن، با ارتقای فهم و تفسیر اطلاعات مالی توسط تحلیل‌گران و سرمایه‌گذاران، نقش کلیدی در

¹ Duellman

² Chang

³ Awdish

⁴ Hoitash

⁵ Reichmann

⁶ Yan

⁷ Alta'any

⁸ Dang

⁹ Kayed & Meqbel

¹⁰ Biloblovskyi

تصمیم‌گیری اقتصادی، ارزیابی ریسک و سنجش کیفیت افشا ایفا می‌کند و به‌عنوان واسطه‌ای میان رفتار فرصت‌طلبانه مدیران و برداشت ذی‌نفعان از شفافیت و اعتبار اطلاعات عمل می‌نماید. با این حال، اغراق یا خوش‌بینی بیش‌ازحد می‌تواند به تحریف واقعیت و کاهش قابلیت اتکا و شفافیت اطلاعات منجر شود (رایشمن، ۲۰۲۳ و کویک و سایار^۱، ۲۰۲۴). موضوعی که در گزارشگری مسئولیت اجتماعی نیز مشاهده می‌شود، جایی که اغراق در عملکردهای زیست‌محیطی یا اجتماعی می‌تواند نشانه‌ای از سبزشویی باشد (لی و یان^۲، ۲۰۲۳). در مواقع بحران یا عملکرد ضعیف، لحن استراتژیک ابزاری برای مدیریت ارتباط با بازار و تعدیل انتظارات سرمایه‌گذاران بوده و از نوسانات شدید قیمتی جلوگیری می‌کند (التانی و همکاران، ۲۰۲۵). با این حال، موفقیت این رویکرد مستلزم افشای صادقانه و مسئولانه اطلاعات است، زیرا استفاده غیرشفاف از لحن، کیفیت افشا را کاهش داده، قابلیت پیش‌بینی را تضعیف و ریسک سقوط ناگهانی قیمت سهام را افزایش می‌دهد (کائو و همکاران^۳، ۲۰۲۱ و یان و همکاران، ۲۰۲۴). مخاطره اخلاقی نیز زمینه‌ساز بهره‌برداری فرصت‌طلبانه از لحن شده و آن را به بازتابی از انگیزه‌های پنهان مدیریت تبدیل می‌کند (حمزه و جربوعی^۴، ۲۰۲۲ و کاید و مقبل، ۲۰۲۴). با توجه به مباحث مطرح شده فرضیه‌های پنجم، ششم و هفتم پژوهش به شرح زیر است:

فرضیه پنجم: مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر لحن گزارش‌های توضیحی مدیران تأثیر معناداری دارد.

فرضیه ششم: لحن گزارش‌های توضیحی مدیران بر کیفیت اطلاعات حسابداری تأثیر معناداری دارد.

فرضیه هفتم: لحن گزارش‌های توضیحی مدیران در تأثیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری نقش میانجی دارد.

۳- پیشینه پژوهش

۳-۱- پیشینه داخلی

ثقفی و همکاران (۱۴۰۴) نشان دادند که ناهمگونی دانش مدیران تأثیر مثبت و معناداری بر لحن خوش‌بینانه گزارش‌های توضیحی و مدیریت سود دارد و مدیریت سود این رابطه را تقویت می‌کند، که اهمیت توجه به ترکیب تیم مدیریت و توسعه مهارت‌های مدیریتی را برای ارتقای تصمیم‌گیری‌های سازمانی برجسته می‌سازد. عباسی استمال و همکاران (۱۴۰۴) دریافتند که ضعف کنترل‌های داخلی موجب افزایش لحن غیرعادی گزارش‌های توضیحی می‌شود، در حالی که سوء رفتار مالی اثر مستقیمی بر این لحن ندارد؛ بنابراین، تقویت سازوکارهای کنترل داخلی برای افزایش شفافیت و اعتماد سرمایه‌گذاران ضروری است. علی‌زاده و ولی‌زاده (۱۴۰۳) نشان دادند که مالکیت نهادی و استقلال هیئت مدیره رابطه‌ای معکوس با کیفیت گزارشگری مالی دارند و تجدید ارائه صورت‌های مالی، اثر مالکیت نهادی را بر کیفیت گزارشگری تضعیف می‌کند، که این نتایج لزوم بازنگری در سازوکارهای نظارتی برای کاهش تضاد منافع و ارتقای کیفیت گزارشگری را تأکید می‌کند. مرادی و همکاران (۱۴۰۳) تأکید کردند که ضعف اخلاقی مدیران عملکرد نظام حاکمیت شرکتی را تضعیف کرده و کیفیت گزارشگری مالی و اعتماد سرمایه‌گذاران را کاهش می‌دهد، که اهمیت تقویت اصول اخلاق مدیریتی را نشان می‌دهد. عبدی گلزار و همکاران (۱۴۰۳) اثر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران را بر مدیریت سود واقعی و تعهدی مثبت و معنادار یافتند و همزمان، سازوکارهای حاکمیت شرکتی این اثر را کاهش می‌دهند، که بر نقش محدودکننده حاکمیت شرکتی در رفتارهای فرصت‌طلبانه تأکید دارد. عباسی استمال و حسین‌زاده دالاندار (۱۴۰۲) نشان دادند که لحن خوش‌بینانه مدیران موجب افزایش افشای مسئولیت اجتماعی

¹ Quick & Sayar

² Li & Yan

³ Cao

⁴ Hamza & Jarbou

شرکت می‌شود، در حالی که عدم تقارن اطلاعاتی این اثر را کاهش می‌دهد، و به این ترتیب، تقارن اطلاعاتی به عنوان عاملی کلیدی در ارتقای مسئولیت‌پذیری اجتماعی مطرح می‌شود. **نخجوانی و دلنواز اصغری (۱۴۰۲)** نیز تأکید کردند که مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی نه تنها عملکرد سازمانی را ارتقا می‌دهند، بلکه اثرات مخاطرات اخلاقی سازمانی را تعدیل می‌کنند و نقش تعدیل‌کننده حاکمیت شرکتی در شرایط بحرانی را برجسته می‌سازند. **حسینی و جمالیان‌پور (۱۴۰۱)** نشان دادند که مدیریت سود تعهدی رابطه منفی با لحن مثبت گزارش حسابرس و رابطه مثبت با پیچیدگی گزارش‌ها دارد، که اهمیت متن‌کاوی گزارش‌های حسابرسی برای بهبود خوانایی و کاهش فاصله انتظارات را نمایان می‌سازد. **بشیری منش و اورج‌اوغلی (۱۴۰۰)** دریافتند که بیش‌اطمینانی مدیران در قالب سرمایه‌گذاری بیش‌ازحد و افزایش مخارج سرمایه‌ای، با به‌کارگیری واژگان مثبت در گزارش‌ها مرتبط است، در حالی که بیش‌اطمینانی از طریق افزایش بدهی اثر منفی دارد و ریسک مالی را افزایش می‌دهد. **عبدی گلزار و بادآور نهندي (۱۴۰۰)** تأکید کردند که خطر اخلاقی مدیران موجب کاهش نقدشوندگی و ارزش شرکت می‌شود، اما تقویت حاکمیت شرکتی می‌تواند این اثرات را تعدیل کند. **میرزائی و همکاران (۱۳۹۹)** نشان دادند که لحن بدبینانه موجب کاهش گزارشگری مالی متهورانه می‌شود و حمایت از حقوق سهامداران این اثر را تشدید می‌کند، که اهمیت تعامل بین لحن گزارشگری و حفاظت از سهامداران را در شکل‌دهی رفتار مالی ریسک‌پذیر نمایان می‌سازد. **ورهرامی و محمدی (۱۳۹۹)** نیز دریافتند که افزایش مدت همکاری میان مدیرعامل و مدیر حسابرسی داخلی پیچیدگی گزارشگری مالی را افزایش داده و احتمال تبانی برای پنهان کردن عملکرد ضعیف مدیریت را بالا می‌برد، که منجر به کاهش شفافیت و افزایش ریسک تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران می‌شود. **خواجوی و همکاران (۱۴۰۳)** در مطالعه‌ای به این نتیجه رسیدند که درت مدیرعامل تأثیر مثبت و معناداری بر خوانایی گزارشگری مالی دارد. علاوه بر این، مدیریت سود رابطه میان قدرت مدیرعامل و خوانایی گزارشگری مالی را تضعیف می‌کند، درحالی که حضور و نقش سرمایه‌گذاران نهادی این رابطه را تقویت می‌نماید. **نصیرزاده و پوریوسف (۱۴۰۲)** در پژوهش خود نشان دادند که مدیریت سود و نزدیک‌بینی مدیرعامل به‌طور معناداری بر تناقض لحن افشای مدیران اثر مثبت دارند. افزون بر این، نتایج حاکی از آن است که نزدیک‌بینی مدیر، شدت و قدرت رابطه مثبت میان مدیریت سود و تناقض لحن افشای مدیران را تقویت می‌کند. **خلیفه سلطانی و برزگر (۱۳۹۵)** دریافتند بین مخاطرات اخلاقی و مدیریت سود رابطه مثبت و معناداری برقرار است، بدین معنا که با افزایش سطح مخاطرات اخلاقی در سازمان‌ها، احتمال و شدت گرایش مدیران به مدیریت سود افزایش می‌یابد و کیفیت گزارشگری مالی تأثیر قرار می‌گیرد.

۳-۲- پیشنهاد خارجی

سامارکون و همکاران^۱ (۲۰۲۵) نشان دادند که تنوع جنسیتی و اندازه بزرگ‌تر هیئت مدیره با افزایش خوانایی و لحن مثبت گزارش‌ها مرتبط است، در حالی که دوگانگی مدیرعامل باعث کاهش خوانایی، پیچیدگی و افزایش ابهام‌سازی راهبردی می‌شود. همچنین، ویژگی‌های شرکتی مانند اندازه و سودآوری تأثیر مثبت و معناداری بر کیفیت افشا دارند و بر تعامل مستقل عوامل حاکمیتی و مالی با خوانایی و لحن گزارش‌ها دلالت دارند. **تانه دونگ و همکاران^۲ (۲۰۲۵)** دریافتند که خوانایی گزارش سالانه نقش کلیدی در ارتقای کیفیت گزارشگری مالی دارد و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، اثر این رابطه را تشدید می‌کند، به طوری که ارتقای خوانایی گزارش‌ها موجب تسهیل شفافیت و کارآمدی اطلاعات مالی می‌شود. **مارایس^۳ (۲۰۲۴)** با تمرکز بر لحن مدیران ارشد، نشان داد که گفتار و تعامل مدیران می‌تواند فضای تصمیم‌گیری حرفه‌ای حسابرسان را شکل دهد و کیفیت

¹ Samarakoon

³ Marais

² Thanh Dong

گزارش‌های حسابرسی را تحت تأثیر قرار دهد، یافته‌ای با اهمیت عملی و نظری در کاهش تقلب، کنترل مدیریت درآمد و ارتقای نظارت مالی دارد. **دائو و ژو^۱ (۲۰۲۴)** دریافتند که فعال‌گری سهامداران موجب ارائه گزارشگری حسابداری پیچیده‌تر می‌شود و هر دو نوع فعال‌گری، «نگرانی و اختلاف» و «کنترل و بحث»، با پیچیدگی گزارشگری رابطه مثبت دارند؛ این اثر در شرکت‌های با ریسک دعاوی حقوقی بالا و مالکیت نهادی بیشتر تقویت می‌شود. **چن و همکاران (۲۰۲۴)** نشان دادند که پیچیدگی گزارشگری مالی در محدوده‌ای معین کیفیت حسابرسی را ارتقا می‌دهد، اما در سطوح بیش‌ازحد موجب کاهش آن می‌شود، و در شرایط تغییر اجباری حسابرِس، پیچیدگی می‌تواند اثرات منفی را تعدیل کند. **اسماعیل و همکاران (۲۰۲۳)** بر اهمیت رعایت اخلاق حرفه‌ای و استقرار حاکمیت شرکتی در کاهش مخاطره اخلاقی مدیران تأکید کردند و نشان دادند که چارچوب‌های اخلاقی همراه با نظارت مؤثر، شفافیت، پاسخ‌گویی و کیفیت گزارشگری مالی را ارتقا می‌دهند. **گلور و ژو^۲ (۲۰۲۲)** به نقش محافظه‌کاری حسابداری در بهبود روابط قراردادی میان ذی‌نفعان اشاره کردند و اظهار داشتند که این ویژگی با افزایش اعتماد و کاهش مخاطره اخلاقی، انگیزه‌های مؤثر و کم‌هزینه برای پابندی به تعهدات ایجاد می‌کند. **آناگنوستوپولو^۳ (۲۰۲۲)** نشان داد که کیفیت حسابداری در کشورهایی با ضعف نهادی، از طریق شفافیت و قابلیت اتکا، مشکلات انتخاب نادرست و مخاطره اخلاقی را کاهش داده و تخصیص بهینه منابع و کارایی سرمایه‌گذاری را ارتقا می‌دهد. **وانگ (۲۰۲۱)** تضاد منافع میان سهامداران و مدیران را عامل اصلی مخاطره اخلاقی در شرکت‌های بزرگ دانست و تأکید کرد که قراردادهای جبرانی، گرچه نظریه‌پردازانه هم‌راستا با منافع هستند، در عمل اثر محدودی دارند. **آدبایو^۴ (۲۰۲۰)** رابطه معکوس بین توانمندی مدیریتی و کیفیت گزارشگری مالی را نشان داد و بیان کرد که مدیران از توان مدیریتی برای هموارسازی سود و تعدیل اطلاعات به نفع سازمان استفاده می‌کنند، که ضرورت نظارت مؤثر بر مدیریت را برجسته می‌سازد. **اوولابی و اوموتیلیوا^۵ (۲۰۲۰)** با تأکید بر اخلاق حرفه‌ای و شایستگی حسابداران، نشان دادند که این عوامل موجب افزایش دقت، صحت، شفافیت و قابلیت اتکای گزارش‌ها شده و اعتماد عمومی به نظام مالی و حسابداری را ارتقا می‌دهند. **گرینر و همکاران^۶ (۲۰۲۰)** نیز نقش لحن مدیریتی به‌عنوان شاخص اعتبار منبع در تعیین قیمت‌گذاری حسابرسی و ارزیابی ریسک و هزینه‌های حسابرسی را برجسته کردند و نشان دادند که نحوه ارائه اطلاعات توسط مدیریت مستقیماً بر کیفیت خدمات حسابرسی و کارایی بازار تأثیرگذار است. در شکل ۱، مدل مفهومی پژوهش بر اساس مبانی نظری ارائه شده است.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

¹ Dao & Xu

² Glover & Xue

³ Anagnostopoulou

⁴ Adebayo

⁵ Owolabi & Omotilewa

⁶ Greiner

۴- روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف در دسته پژوهش‌های کاربردی و از لحاظ روش‌شناخت در حوزه پژوهش‌های توصیفی-همبستگی قرار دارد. از نظر ماهیت نیز، این مطالعه از نوع علی-پس‌رویدادی است و عمدتاً بر مبنای داده‌های کمی انجام شده است. داده‌های لازم از طریق بانک‌های اطلاعاتی، اسناد، سوابق و گزارش‌های حسابرسی شرکت‌ها، صورت‌های مالی و سایر مدارک مربوطه، همراه با یادداشت‌های همراه، از آرشیو بورس اوراق بهادار تهران (سایت کدال) و نرم‌افزار ره‌آورد نوین استخراج و در نرم‌افزار اکسل محاسبه شده‌اند. برای تحلیل و بررسی فرضیه‌ها، از روش رگرسیون چندگانه و نرم‌افزار استاتا استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۲ است. در انتخاب نمونه آماری، از روش نمونه‌گیری سیستماتیک (منظم) به همراه غربالگری استفاده شده است. در این فرایند، ابتدا تمامی شرکت‌های فعال در بازه زمانی مورد نظر بررسی شده و آن دسته از شرکت‌هایی که واجد شرایط مشخصی بودند، به عنوان نمونه انتخاب شدند. شرایط انتخاب این شرکت‌ها به شرح زیر ارائه شده است:

۱- شرکت‌هایی که پیش از سال ۱۳۹۷ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده‌اند و تا پایان سال ۱۴۰۲ همچنان در فهرست شرکت‌های بورسی قرار دارند.

۲- شرکت‌های فعال در زمینه سرمایه‌گذاری، واسطه‌گری مالی، هلدینگ‌ها، بانک‌ها، بیمه‌ها و لیزینگ‌ها به دلیل ساختار مالی و گزارش‌دهی متفاوت، لحاظ نشده‌اند.

۳- شرکت‌هایی که پایان سال مالی آن‌ها منتهی به اسفند ماه باشد.

۴- شرکت‌هایی که در طول دوره پژوهش، تغییر در سال مالی نداشته‌اند.

۵- شرکت‌هایی که داده‌های مورد نیاز آن‌ها در بازه زمانی مشخص شده در دسترس باشد.

در نهایت، ۱۵۲ شرکت واجد شرایط به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند.

۴-۱- مدل‌های رگرسیونی پژوهش

با تکیه بر مبانی نظری و مرور پیشینه پژوهش، مدل‌های مورد استفاده در این مطالعه از نوع رگرسیون چندگانه انتخاب شده‌اند. بر این مبنا، روابط زیر به عنوان مدل‌های منتخب برای بررسی و آزمون فرضیه‌های اول تا هفتم پژوهش در نظر گرفته شده‌اند:

$$AIQ_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 MH_{it} + \alpha_2 SIZE_{it} + \alpha_3 LEV_{it} + \alpha_4 ROA_{it} + \alpha_5 SG_{it} + \alpha_6 INST_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{مدل (۱)}$$

$$FRC_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 MH_{it} + \alpha_2 SIZE_{it} + \alpha_3 LEV_{it} + \alpha_4 ROA_{it} + \alpha_5 SG_{it} + \alpha_6 INST_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{مدل (۲)}$$

$$TONE_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 MH_{it} + \alpha_2 SIZE_{it} + \alpha_3 LEV_{it} + \alpha_4 ROA_{it} + \alpha_5 SG_{it} + \alpha_6 INST_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{مدل (۳)}$$

$$AIQ_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 MH_{it} + \beta_1 CFR_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 SG_{it} + \beta_7 INST_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{مدل (۴)}$$

$$AIQ_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 FRC_{it} + \alpha_2 SIZE_{it} + \alpha_3 LEV_{it} + \alpha_4 ROA_{it} + \alpha_5 SG_{it} + \alpha_6 INST_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{مدل (۵)}$$

$$AIQ_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 TONE_{it} + \alpha_2 SIZE_{it} + \alpha_3 LEV_{it} + \alpha_4 ROA_{it} + \alpha_5 SG_{it} + \alpha_6 INST_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{مدل (۶)}$$

$$TONE_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 MH_{it} + \beta_1 CFR_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 LEV_{it} + \beta_5 ROA_{it} + \beta_6 SG_{it} + \beta_7 INST_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{مدل (۷)}$$

۴-۲- مدل آزمون سویل برای فرضیه‌های چهارم و هفتم پژوهش

برای بررسی تأثیر یک متغیر میانجی، آزمونی پرکاربرد به نام آزمون سویل مورد استفاده قرار می‌گیرد. این آزمون به منظور تعیین معناداری نقش میانجی یک متغیر در رابطه بین دو متغیر دیگر طراحی شده است. در چارچوب آزمون سویل، چنانچه مقدار Z-value بیش از ۱/۹۶ باشد، می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد، معناداری تأثیر میانجی آن متغیر را تأیید کرد که در رابطه ۱ ارائه شده است.

$$\text{رابطه (۱)} \quad z - \text{value} = \frac{a \times b}{\sqrt{(b^2 \times sa^2) + (a^2 \times sb^2) + (sa^2 + sb^2)}}$$

a: مقدار ضریب مسیر میان متغیر مستقل و میانجی

b: مقدار ضریب مسیر میان متغیر میانجی و وابسته

sa: خطای استاندارد مربوط به مسیر میان متغیر مستقل و میانجی

sb: خطای استاندارد مربوط به مسیر میان متغیر میانجی و وابسته

برای تحلیل نقش متغیر میانجی در یک مدل ساختاری، لازم است مدل شامل مسیر مستقیم (c) و مسیر غیرمستقیم (a×b) باشد. هدف اصلی از تحلیل میانجی آن است که مشخص شود آیا متغیر میانجی:

۱- میانجی نیست: یعنی اثر متغیر مستقل بر وابسته را به خود منوط نمی‌کند.

۲- میانجی کامل است: یعنی تمام اثر متغیر مستقل بر وابسته را منوط به حضور خود می‌کند.

میانجی جزئی است: یعنی بخشی از اثر متغیر مستقل بر وابسته را منوط به حضور خود می‌کند.

بنابراین، برای رسیدن به این اهداف باید شاخص‌های زیر را شناخت:

c: مسیر مستقیم یا اثر مستقیم نام دارد.

a×b: مسیر غیرمستقیم یا اثر غیرمستقیم نام دارد.

(a×b)+c: مسیر کل یا اثر کل نام دارد.

اما، مهم‌ترین شاخص برای ارزیابی نوع میانجی‌گری، معیار شمول واریانس^۱ است. این شاخص نسبت اثر غیرمستقیم به اثر کل را نشان می‌دهد:

$$VAF = (a \times b) / (a \times b) + c$$

در صورتی که مسیر غیرمستقیم معنادار باشد (یعنی هر دو مسیر a و b معنادار باشند)، می‌توان مقدار VAF را تفسیر و نوع میانجی‌گری را مشخص کرد. اگر عدد به‌دست آمده برای VAF کمتر از ۲۰ درصد باشد، نشان‌دهنده نبود اثر میانجی است. چنانچه این مقدار میان ۲۰/۸۰ تا ۸۰/۸۰ قرار گیرد، حاکی از وجود میانجی‌گری جزئی خواهد بود. در مقابل، زمانی که مقدار VAF بیش از ۸۰ درصد باشد، بیانگر وقوع میانجی‌گری کامل است.

۴-۳- نحوه اندازه‌گیری و تعریف عملیاتی متغیرهای پژوهش

۴-۳-۱- متغیر وابسته

کیفیت اطلاعات حسابداری (AIQ): برای سنجش متغیر کیفیت اطلاعات حسابداری، از شاخص مورد استفاده در پژوهش لی و همکاران^۲ (۲۰۲۱) بهره گرفته می‌شود. مقدار حاصل شده در بازه‌ای بین صفر تا چهار قرار دارد و هرچه این

^۱ Variance Accounted For (VAF)

^۲ Li et al

مقدار به عدد چهار نزدیک‌تر باشد، نشان‌دهنده سطح بالاتری از کیفیت اطلاعات حسابداری خواهد بود:

$$AIQ_{it-3,t-1} = 4 - ICW_{it-3,t-1} - RESTATEMENT_{it-3,t-1} - AAER_{it-3,t-1} - SMALL\ AUDITOR_{it-3,t-1} \quad \text{رابطه (۲)}$$

در رابطه مورد بررسی، متغیر AIQ نشان‌دهنده کیفیت اطلاعات حسابداری است و به صورت یک متغیر مجازی تعریف شده است. در صورتی که شرکت طی سه سال گذشته ضعف در کنترل‌های داخلی خود را گزارش کرده باشد، مقدار این متغیر برابر با یک خواهد بود؛ در غیر این صورت، مقدار آن صفر در نظر گرفته می‌شود. متغیر $RESTATEMENT$ نیز یک متغیر مجازی است که نشان‌دهنده تجدید ارائه صورت‌های مالی شرکت طی سه سال گذشته است. در صورتی که شرکت اقدام به تجدید ارائه صورت‌های مالی خود کرده باشد (به جز موارد ناشی از اصلاحات مالیاتی) مقدار این متغیر برابر با یک خواهد بود؛ در غیر این صورت، مقدار آن صفر در نظر گرفته می‌شود. متغیر $AAER$ نیز به عنوان یک متغیر مجازی است که در صورتی که شرکت طی سه سال گذشته در فهرست شرکت‌های مشمول توقف معاملاتی سازمان بورس اوراق بهادار تهران قرار گرفته باشد، مقدار آن برابر با یک خواهد بود؛ در غیر این صورت، مقدار آن صفر در نظر گرفته می‌شود. در نهایت، متغیر $SMALL\ AUDITOR$ نیز به عنوان یک متغیر مجازی در نظر گرفته شده است که در صورتی که حسابرس شرکت، سازمان حسابرسی یا مؤسسه مفید راهبر باشد، مقدار آن صفر و در غیر این صورت، مقدار آن یک خواهد بود (رشیدی، ۱۴۰۲).

۳-۲- متغیر مستقل

مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران (MH): طبق پژوهش **عبدی گلزار و همکاران (۱۴۰۳)**، برای سنجش مخاطره اخلاقی بین مدیران و سهامداران از مدل زیر استفاده می‌گردد که به صورت رابطه ۳ ارائه گردیده است. خلاصه نحوه ارائه مدل بعد از توضیح متغیرهای مدل، تشریح می‌گردد:

$$\begin{aligned} \text{MoralHazard} = & 0.283 \text{ IOCONCENT} + 0.099 \text{ EU} + 0.127 \text{ HHI} \\ & + 0.070 \text{ LEVERAGE} + 0.099 \text{ FC} + 0.111 \text{ FCF} + 0.067 \text{ CAPEX} \\ & + 0.093 \text{ IRISK} + 0.051 \text{ CLC} \end{aligned} \quad \text{رابطه (۳)}$$

در این مدل، مخاطره اخلاقی (Moral Hazard) تابعی است از ساختار تمرکز مالکیت (IOCONCENT) با ضریب تأثیر ۰/۲۸۳، عدم اطمینان محیطی (EU) با ضریب تأثیر ۰/۰۹۹، انحصار در بازار محصول (HHI) با ضریب تأثیر ۰/۱۲۷، نسبت اهرمی (LEVERAGE) با ضریب تأثیر ۰/۰۷۰، محدودیت مالی (FC) با ضریب تأثیر ۰/۰۹۹، جریان‌های نقد آزاد (FCF) با ضریب تأثیر ۰/۱۱۱، مخارج سرمایه‌ای (CAPEX) با ضریب تأثیر ۰/۰۶۷، ریسک ویژه (IRISK) با ضریب تأثیر ۰/۰۹۳، و چرخه عمر شرکت (CLC) با ضریب تأثیر ۰/۰۵۱. در این رابطه، برای محاسبه تمرکز مالکیت (IOCONCENT)، از شاخص هرفیندال-هیرشمن^۱ استفاده می‌شود. شاخص هرفیندال-هیرشمن ابزاری اقتصادی برای سنجش میزان تمرکز و انحصار بازار است. در این شاخص، درصد مالکیت هر مالک نهادی به توان دو رسانده و سپس جمع می‌شود. حاصل عددی بین صفر تا یک است که نزدیکی بیشتر به عدد یک بیانگر تمرکز بالاتر و ساختار انحصاری‌تر مالکیت خواهد بود.

^۱ Herfindahl-Hirschman Index

EU: برای اندازه گیری عدم اطمینان محیطی، از ضریب تغییرات فروش استفاده می شود. دلیل این انتخاب آن است که هرچه نوسانات فروش بیشتر باشد، نشان دهنده ی فعالیت شرکت در محیطی با سطح بالاتری از عدم اطمینان خواهد بود (برگ و لاولس^۱، ۱۹۹۸). برای محاسبه این شاخص، از رابطه ۴ استفاده می شود.

$$EU_{i,t} = \frac{\sigma_{sales}}{\mu_{sales}} \dots i, t - 3 \text{ to } t \quad \text{رابطه (۴)}$$

در این رابطه؛

σ_{sales} : این شاخص بیانگر انحراف معیار فروش های شرکت i طی یک دوره چهار ساله (از سال $t-3$ تا سال t) است.

μ_{sales} : این شاخص بیانگر میانگین فروش های شرکت i طی یک دوره چهار ساله (از سال $t-3$ تا سال t) است.

HHI: انحصار در بازار محصول از رابطه ۵ به دست می آید.

$$HHI_{i,t} = \sum_{j=1}^{N_j} (SALES_{i,j} / \sum_{j=1}^{N_j} SALES_{i,j}) \quad \text{رابطه (۵)}$$

که در این رابطه، $SALES_{i,j}$: کل فروش شرکت i در صنعت j است.

LEV: نسبت اهرم مالی که از تقسیم کل بدهی به کل دارایی به دست می آید.

FC: برای اندازه گیری محدودیت های مالی، از شاخص **کاپلان و زینگالس**^۲ (۱۹۹۷) استفاده شده است. مطابق این

شاخص، محدودیت مالی به صورت ترکیبی خطی از چهار عامل نسبت وجه نقد، سود تقسیمی، نسبت بدهی و ارزش بازار

حقوق صاحبان سهام تعریف می شود. شاخص اندازه گیری محدودیت تأمین مالی **کاپلان و زینگالس** (۱۹۹۷) توسط **تهرانی**

و حصارزاده (۱۳۸۸) بومی سازی شده است که محاسبه آن مطابق رابطه ۶ انجام می گیرد:

$$KZ_{i,t} = 17.33 - 37.486 C_{i,t} - 15.216 DIV_{i,t} + 3.39 LEV_{i,t} - 1.402 MTB_{i,t} \quad \text{رابطه (۶)}$$

$C_{i,t}$: نسبت موجودی نقد به دارایی های شرکت i در سال t است.

$DIV_{i,t}$: نسبت سود تقسیمی به دارایی های شرکت i در سال t است؛ $LEV_{i,t}$: نسبت بدهی ها به دارایی های شرکت i

در سال t است. $MTB_{i,t}$: نسبت مجموع ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و ارزش دفتری بدهی ها به ارزش دفتری

دارایی های شرکت i در سال t است. پس از محاسبه مقادیر $KZ_{i,t}$ ، برای هر شرکت-سال، این مقادیر از کوچک ترین به

بزرگ ترین مرتب شده و سپس به پنجک تقسیم می شوند. شرکت-سال هایی که در پنجک چهارم و پنجم قرار دارند، به

عنوان شرکت-سال های دچار محدودیت مالی شناخته می شوند. اگر شرکتی دچار محدودیت مالی باشد، مقدار شاخص

برابر یک و در غیر این صورت برابر صفر در نظر گرفته می شود.

FCF: در این پژوهش، برای تعیین جریان های نقد آزاد واحد تجاری از مدل **لن و پولسن**^۳ (۱۹۸۹) استفاده شده است

که به صورت رابطه ۷ بیان می گردد:

$$FCF_{i,t} = \frac{INC_{i,t} - TAX_{i,t} - INTEXP_{i,t} - PSDIV_{i,t} - CSDIV_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \quad \text{رابطه (۷)}$$

در این رابطه؛

$FCF_{i,t}$: جریان های نقد آزاد شرکت i در سال t است.

¹ Bergh & Lawless

³ Lehn & Poulsen

² Kaplan & Zingales

$INC_{i,t}$: سود عملیاتی قبل از استهلاک شرکت i در سال t است.

$TAX_{i,t}$: کل مالیات پرداختی شرکت i در سال t است.

$INTEXP_{i,t}$: هزینه بهره پرداختی شرکت i در سال t است.

$PSDIV_{i,t}$: سود سهامداران ممتاز پرداختی شرکت i در سال t است.

$CSDIV_{i,t}$: سود سهامداران عادی پرداختی شرکت i در سال t است.

$TA_{i,t-1}$: کل ارزش دفتری دارایی‌های شرکت i در سال t است.

CAPEX: مخارج سرمایه‌ای که برابر است با نسبت مخارج مربوط به تحصیل دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود به کل

دارایی‌ها.

IRISK: ریسک ویژه که از طریق انحراف معیار باقی‌مانده‌های حاصل از برآورد رگرسیون مدل بازار (CAPM) با

استفاده از داده‌های بازدهی ماهانه در طول یک سال مالی محاسبه می‌شود (لی، ۲۰۱۰).

CLC: چرخه عمر شرکت به عنوان یک متغیر مجازی (صفر یا یک) تعریف می‌شود، به این معنا که شرکت‌هایی که

در مراحل ظهور و رشد قرار دارند، مقدار صفر و شرکت‌هایی که در مراحل بلوغ و افول هستند، مقدار یک را می‌گیرند.

در پژوهش حاضر، برای تعیین مراحل چرخه عمر شرکت از مدل‌های آنتونی و رامش^۲ (۱۹۹۲) و پارک و چن^۳ (۲۰۰۶)

استفاده شده است. همچنین، به منظور تفکیک شرکت‌ها به مراحل مختلف چرخه عمر، چهار متغیر شامل رشد فروش،

مخارج سرمایه‌ای، نسبت سود تقسیمی و سن شرکت مورد استفاده قرار گرفته است.

۳-۳-۴- متغیرهای میانجی

پیچیدگی گزارشگری مالی (FRC): در این پژوهش، برای سنجش میزان پیچیدگی گزارشگری مالی، از شاخص‌هایی

استفاده شده است که توسط بیگلرخانی و طالب‌نیا (۱۴۰۰) ارائه گردیده‌اند. این شاخص‌ها شامل؛ ارائه صورت‌های مالی

تلفیقی، وجود بیش از یک نوع محصول و سطح اقلام تعهدی بالاتر از میانگین می‌باشند. در صورتی که هر سه معیار

یادشده به‌طور هم‌زمان در یک شرکت مشاهده شود، آن شرکت در گروه شرکت‌های با پیچیدگی گزارشگری مالی بالا

طبقه‌بندی می‌گردد. در این حالت، مقدار متغیر پیچیدگی برابر با عدد یک در نظر گرفته می‌شود؛ در غیر این صورت، این

متغیر ارزشی معادل صفر خواهد داشت.

لحن گزارش‌های توضیحی مدیران (TONE): طبق پژوهش ثقفی و همکاران (۱۴۰۴)، لحن گزارش‌های توضیحی به

میزان مثبت یا منفی بودن محتوای آن‌ها اشاره دارد و در این راستا گزارش سالانه هیئت مدیره درباره فعالیت و وضعیت

شرکت، به‌عنوان یکی از مهم‌ترین کانال‌های ارتباطی مدیریت با استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی، مبنای تحلیل قرار گرفته

است. لحن خوش‌بینانه بر اساس تفاضل تعداد واژه‌های مثبت از منفی تعیین می‌شود؛ به گونه‌ای که حاصل مثبت نشان‌دهنده

خوش‌بینی و حاصل منفی بیانگر بدبینی تلقی می‌گردد. این روش اندازه‌گیری با استناد به الگوی دیویس و همکاران^۴

(۲۰۱۲) و با الگوبرداری از پژوهش نصیرزاده و پوریوسف (۱۴۰۲) اجرا شده است. افزون بر این، مطابق رهنمای رودپشتی

و همکاران (۱۳۹۷)، گزارش‌های هیئت مدیره به مجمع عمومی صاحبان سهام به‌عنوان گزارش‌های توضیحی تلقی شده و

¹ Lee

² Anthony & Ramesh

³ Park & Chen

⁴ Davis

همراه صورت‌های مالی منتشر می‌شوند. در نهایت، برای سنجش لحن از روش مجموع واژگان استفاده شده و شاخص لحن از طریق رابطه زیر محاسبه گردیده است:

$$\text{رابطه (۸)} = \frac{\text{تعداد کلمات منفی} - \text{تعداد کلمات مثبت}}{\text{تعداد کل کلمات مثبت و منفی}} = \text{لحن گزارش‌های توضیحی مدیران}$$

این روش یک رویکرد کمی برای تحلیل محتوای متون به شمار می‌رود و با توجه به محدودیت‌های لغت‌نامه‌های غیربومی نظیر **لوگران و مک‌دونالد**^۱ (۲۰۱۱) و **هنری**^۲ (۲۰۰۸) که قادر به پوشش دقیق بافت زبانی و فرهنگی بازار ایران نیستند، از فهرست واژگان بومی سازی شده **پله و همکاران** (۱۳۹۸) استفاده کرده است. این فهرست بر مبنای گزارش‌های واقعی هیئت مدیره شرکت‌های ایرانی تدوین شده و علاوه بر تناسب با زبان فارسی، تمامی اشکال صرفی کلمات را دربر می‌گیرد. در مرحله اجرا، گزارش‌های سالانه هیئت مدیره شرکت‌های نمونه پژوهش طی سال‌های مورد بررسی تایپ و به فرمت ورد تبدیل شدند. سپس داده‌ها به کمک نرم‌افزار مکس کیودا^۳ تحلیل گردید و واژه‌های مورد نظر استخراج شد تا شاخص لحن برای هر گزارش محاسبه و مبنای ارزیابی علمی قرار گیرد.

۴-۳-۴- متغیرهای کنترلی

اندازه شرکت (SIZE): از طریق لگاریتم طبیعی کل دارایی‌های شرکت به دست می‌آید (**السید و همکاران**، ۲۰۲۴).
 اهرم مالی (LEV): از طریق نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی‌های شرکت به دست می‌آید (**السید و همکاران**، ۲۰۲۴).
 بازده دارایی‌ها (ROA): از طریق نسبت سود خالص پس از کسر مالیات به کل دارایی‌های شرکت به دست می‌آید (**السید و همکاران**، ۲۰۲۴).

رشد فروش (SG): بر اساس پژوهش **نائو و همکاران**^۵ (۲۰۲۳)، رشد فروش از طریق محاسبه تفاضل فروش سال جاری و فروش سال قبل، تقسیم بر فروش سال قبل به دست می‌آید که نحوه محاسبه آن به صورت رابطه زیر است:

$$\text{رابطه (۸)} \quad \text{Sales Growth} = \frac{\text{Sales}_t - \text{Sales}_{t-1}}{\text{Sales}_{t-1}}$$

که در این رابطه؛ Sales Growth: رشد فروش، Sales_t: فروش سال جاری، Sales_{t-1}: فروش سال قبل است.
 سرمایه‌گذاران نهادی (INST): درصدی از سهام شرکت است که در اختیار سرمایه‌گذاران نهادی نظیر بانک‌ها، شرکت‌های بیمه و سایر مؤسسات مالی قرار دارد. افزون بر این، شامل سهم سهامدارانی نیز می‌شود که مالک بیش از ۵ درصد از کل سهام شرکت هستند (**بنابی قدیم**، ۱۴۰۲).

۵- یافته‌های پژوهش

۵-۱- آمار توصیفی

برای درک جامع‌تر از ویژگی‌های عمومی متغیرها و فراهم آوردن بستر مناسب جهت انجام تحلیل‌های عمیق‌تر، بررسی آمار توصیفی ضروری است. جداول ۱ و ۲ به ترتیب آمار توصیفی متغیرهای کمی و کیفی به کار رفته در این پژوهش را نمایش می‌دهند.

¹ Loughran & McDonald

² Henry

³ MaxQDA

⁴ Elsayed

⁵ Naue

جدول ۱. آمار توصیفی متغیرهای کمی پژوهش

نام متغیر	نماد	تعداد	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه
کیفیت اطلاعات حسابداری	AIQ	۹۱۲	۱/۶۶۹	۰/۶۸۰	۰	۴
مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران	MH	۹۱۲	۰/۶۶۶	۰/۱۲۵	۰/۳۲۵	۰/۹۸۰
لحن گزارش‌های توضیحی مدیران	TONE	۹۱۲	۰/۶۰۵	۰/۳۰۶	۰/۰۰۲	۰/۹۶۴
اندازه شرکت	SIZE	۹۱۲	۱۵/۸۳۳	۱/۶۶۷	۱۱/۳۷۹	۲۱/۸۹۹
اهرم مالی	LEV	۹۱۲	۰/۴۹۴	۰/۲۲۰	۰/۰۳۱	۱/۸۰۵
بازده دارایی‌ها	ROA	۹۱۲	۰/۲۳۶	۰/۱۶۹	-۰/۳۱۴	۰/۶۶۰
رشد فروش	SG	۹۱۲	۰/۵۶۸	۰/۴۸۱	-۰/۳۹۷	۳/۷۴۴
سرمایه‌گذاران نهادی	INST	۹۱۲	۰/۶۲۸	۰/۲۰۶	۰/۰۵۹	۰/۹۵۴

در جدول ۱، کیفیت اطلاعات حسابداری با میانگین ۱/۶۶۹ و دامنه‌ای از ۰ تا ۴ حاکی از آن است که میان شرکت‌ها تفاوتی معنادار در سطح کیفیت گزارشگری وجود دارد؛ تفاوتی که با انحراف معیار ۰/۶۸۰ نیز تأیید می‌شود و بیانگر پراکندگی نسبتاً بالا و نوسانات قابل توجه در کیفیت اطلاعات است، وضعیتی که می‌تواند به‌طور مستقیم بر تصمیم‌گیری سهامداران و الگوهای رفتاری مدیران اثر بگذارد. از سوی دیگر، مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران با میانگین ۰/۶۶۶ نشان‌دهنده سطح نسبتاً بالای ریسک اخلاقی در شرکت‌هاست و انحراف معیار پایین ۰/۱۲۵ بیان می‌کند که این ریسک در اغلب شرکت‌ها تقریباً در یک سطح قرار دارد؛ موضوعی که اهمیت تقویت سازوکارهای نظارتی و استقرار کنترل‌های داخلی کارآمد را برجسته می‌سازد. افزون بر این، لحن گزارش‌های توضیحی مدیران با میانگین ۰/۶۰۵ و دامنه ۰/۰۰۲ تا ۰/۹۶۴، بیانگر تنوع چشمگیر در شیوه بیان و ارائه اطلاعات است؛ تنوعی که می‌تواند به‌عنوان منبعی ارزشمند برای تحلیل رفتار و پیش‌بینی تصمیمات سرمایه‌گذاران مورد استفاده قرار گیرد.

جدول ۲. آمار توصیفی متغیر کیفی پژوهش

نام متغیر	نماد	کد	شرح	تعداد فراوانی	درصد فراوانی
پیچیدگی گزارشگری مالی	FRC	۰	شرکت‌هایی که پیچیدگی گزارشگری مالی نداشته‌اند.	۶۴۸	۷۱/۰۵
		۱	شرکت‌هایی که پیچیدگی گزارشگری مالی داشته‌اند.	۲۶۴	۲۸/۹۵

همانطور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، مجموع کل شرکت - سال‌های مورد بررسی برابر با ۹۱۲ مورد بوده است که از این میان، ۲۶۴ شرکت - سال، معادل ۲۸/۹۵ درصد، دارای پیچیدگی در گزارشگری مالی بوده‌اند.

۲-۵- آزمون مانایی متغیرها

برای بررسی دقیق وجود ریشه واحد در داده‌های پانل، آزمون هادری به کار گرفته می‌شود و نتایج حاصل به‌طور جامع در جدول ۳ ارائه می‌گردد.

جدول ۳. آزمون مانایی (هادری) برای تمامی متغیرهای پژوهش

نام متغیر	نماد	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
کیفیت اطلاعات حسابداری	AIQ	۱۱/۴۹۹۶	۰/۰۰۰۰	مانا است
مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران	MH	۳/۴۹۰۶	۰/۰۰۰۲	مانا است
لحن گزارش‌های توضیحی مدیران	TONE	۵/۸۳۲۹	۰/۰۰۰۰	مانا است
اندازه شرکت	SIZE	۲۶/۸۶۴۱	۰/۰۰۰۰	مانا است
اهرم مالی	LEV	۸/۳۵۴۲	۰/۰۰۰۱	مانا است
بازده دارایی‌ها	ROA	۶/۶۴۰۸	۰/۰۰۰۰	مانا است
رشد فروش	SG	۴/۶۷۷۷	۰/۰۰۰۰	مانا است
سرمایه‌گذاران نهادی	INST	۹/۹۳۶۰	۰/۰۰۰۰	مانا است

با توجه به جدول ۳، مشاهده می‌شود که سطح معناداری تمامی متغیرها در آزمون مانایی هادری کمتر از ۰/۰۵ است، که به وضوح نشان‌دهنده پایایی و مانا بودن همه متغیرها می‌باشد.

۳-۵- آزمون فرضیه‌های پژوهش

در این بخش، فرضیه‌های اول تا هفتم پژوهش با استفاده از مدل‌های رگرسیونی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. همچنین، با توجه به نقش میانجی دو متغیر در فرضیه‌های چهارم و هفتم، آزمون سوبل برای تحلیل و تبیین دقیق‌تر این روابط به کار گرفته می‌شود.

۳-۵-۱- نتایج آزمون فرضیه اول

فرضیه اول: مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری تأثیر معناداری دارد.

جدول ۴. نتیجه تخمین نهایی فرضیه اول

متغیر	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره Z	احتمال	هم خطی
مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران	MH	-۰/۰۹۶	۰/۰۴۲	-۲/۲۶	۰/۰۲۴	۱/۳۸
اندازه شرکت	SIZE	۰/۰۸۶	۰/۰۰۷	۱۰/۸۳	۰/۰۰۰	۱/۰۸
اهرم مالی	LEV	۰/۰۸۳	۰/۰۳۶	۲/۲۹	۰/۰۲۲	۱/۳۰
بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۱۰۱	۰/۰۴۲	۲/۴۱	۰/۰۱۶	۱/۳۴
رشد فروش	SG	-۰/۰۰۶	۰/۰۰۶	-۱/۰۰	۰/۳۱۷	۱/۱۹
سرمایه‌گذاران نهادی	INST	۰/۰۲۶	۰/۰۵۱	۰/۵۱	۰/۶۱۰	۱/۲۵
مقدار ثابت	C	۰/۲۹۰	۰/۱۳۰	۲/۲۲	۰/۰۲۶	---
آزمون اف لیمر		۹/۰۸	۰/۰۰۰			روش تابلویی
آزمون هاسمن		۲۶/۱۴	۰/۰۰۰۲			اثرات ثابت
آزمون ناهمسانی واریانس		۱۲/۲۵	۰/۰۰۰۵			ناهمسانی واریانس جزء خطا
آزمون خودهمبستگی سریالی		۳۳۲/۲۶۶	۰/۰۰۰			وجود همبستگی جزء خطا
ضریب تعیین				۰/۴۶۴۹		
آماره والد				۵۲/۹۰		
احتمال (آماره والد)				۰/۰۰۰		

نتایج ارائه شده در جدول ۴، نشان می‌دهد که مقدار احتمال (سطح معناداری) والد برابر با ۰/۰۰۰۰ بوده است؛ از آنجا که این مقدار کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵٪ رد می‌شود، بدین معنا که مدل آماری از نظر معناداری تأیید شده است. همچنین، مقدار آماره ضریب تعیین نشان می‌دهد که تقریباً ۴۶ درصد تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی مدل توضیح داده می‌شود، که بیانگر قدرت تبیین قابل توجه مدل است. آزمون هم خطی نیز حاکی از آن است که عامل تورم واریانس در متغیرهای مدل وجود ندارد و مشکلات هم خطی مشاهده نمی‌شود. به طور خاص، ضریب متغیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران برابر ۰/۰۹۶- و با توجه به سطح خطای مورد پذیرش ۰/۰۲۴ که کمتر از ۰/۰۵ است، معنادار بوده و نشان می‌دهد مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری تأثیر منفی دارد. بنابراین، می‌توان در سطح اطمینان ۹۵٪ فرضیه اول پژوهش را تأیید نمود. همچنین، متغیرهای کنترلی شامل اندازه شرکت، اهرم مالی، بازده دارایی‌ها تأثیر مثبت و معناداری بر کیفیت اطلاعات حسابداری دارند، درحالی‌که رشد فروش و حضور سرمایه‌گذاران نهادی تأثیر معناداری بر کیفیت اطلاعات حسابداری نشان نمی‌دهند.

۵-۳-۲- نتایج آزمون فرضیه دوم

فرضیه دوم: مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر پیچیدگی گزارشگری مالی تأثیر معناداری دارد.

جدول ۵. نتیجه تخمین نهایی فرضیه دوم

متغیر	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره Z	سطح معناداری
مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران	MH	۲/۶۷۲	۰/۷۴۶	۳/۵۸	۰/۰۰۰
اندازه شرکت	SIZE	۰/۲۵۸	۰/۰۴۹	۵/۲۲	۰/۰۰۰
اهرم مالی	LEV	-۰/۹۴۷	۰/۴۱۹	-۲/۲۶	۰/۰۲۴
بازده دارایی‌ها	ROA	۲/۹۷۹	۰/۵۴۲	۵/۴۹	۰/۰۰۰
رشد فروش	SG	۰/۱۸۱	۰/۱۷۶	۱/۰۳	۰/۳۰۳
سرمایه‌گذاران نهادی	INST	-۰/۸۴۹	۰/۴۳۴	-۱/۹۶	۰/۰۵۱
مقدار ثابت	C	-۶/۷۶۹	۰/۸۸۲	-۷/۶۷	۰/۰۰۰
آزمون هاسمر لمشو		۷/۰۶	۰/۵۳۰۶		
درصد صحت پیش‌بینی مدل			۷۴/۷۸		برازش مطلوب مدل
آماره LR			۱۰۷/۰۵		۰/۰۰۰۰
ضریب مک فادن				۰/۰۹۹۴	

در جدول ۵، نتایج نشان می‌دهد که مقدار احتمال (سطح معناداری) آزمون LR برابر ۰/۰۰۰۰ است و با توجه به اینکه این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵٪ رد می‌شود؛ این نتیجه بیانگر معناداری کلی مدل است. علاوه بر این، مقدار آماره مربوط به ضریب مک فادن نشان می‌دهد که تقریباً ۹ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توضیح داده می‌شوند، که نشان‌دهنده توانایی مدل در تبیین بخشی از تغییرات متغیر وابسته است. به‌طور خاص، ضریب متغیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران برابر ۲/۲۷۲ و با سطح خطای ۰/۰۰۴ بوده که کمتر از سطح خطای قابل پذیرش ۰/۰۵ است و بنابراین معنادار تلقی می‌شود. در نتیجه، مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر پیچیدگی گزارشگری مالی تأثیر مثبت دارد. بنابراین، می‌توان با سطح اطمینان ۹۵٪، فرضیه دوم پژوهش را تأیید نمود. همچنین، متغیرهای کنترلی شامل اندازه شرکت و بازده دارایی‌ها دارای تأثیر مثبت و معناداری بر پیچیدگی گزارشگری مالی هستند، در حالی که اهرم مالی تأثیر منفی و معناداری بر آن دارد. با این حال، رشد فروش و حضور سرمایه‌گذاران نهادی تأثیر معناداری بر پیچیدگی گزارشگری مالی از خود نشان نمی‌دهند.

۵-۳-۳- نتایج آزمون فرضیه سوم

فرضیه سوم: پیچیدگی گزارشگری مالی بر کیفیت اطلاعات حسابداری تأثیر معناداری دارد.

بر اساس نتایج ارائه‌شده در جدول ۶، مقدار احتمال (سطح معناداری) والد برابر ۰/۰۰۰۰ بوده است. با توجه به اینکه این مقدار کمتر از سطح معناداری ۰/۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵٪ رد می‌شود، که به‌روشنی نشان‌دهنده معناداری آماری مدل است. علاوه بر این، مقدار ضریب تعیین بیان می‌کند که تقریباً ۴۶ درصد تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترل‌شده توضیح داده می‌شود، که مؤید توانایی مدل در تبیین داده‌ها و کارایی مناسب آن است. آزمون هم‌خطی نیز نشان می‌دهد که عامل تورم واریانس در متغیرهای مدل مشاهده نشده و نگرانی از وجود هم‌خطی میان متغیرها منتفی است. همچنین، ضریب مربوط به متغیر پیچیدگی گزارشگری مالی برابر با ۰/۰۸۳- و با سطح خطای مورد پذیرش ۰/۰۰۲ گزارش شده که کمتر از ۰/۰۵ است و نشان می‌دهد پیچیدگی گزارشگری مالی تأثیر منفی و معناداری بر

کیفیت اطلاعات حسابداری دارد. بنابراین، فرضیه سوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می‌شود. همچنین، متغیرهای کنترلی شامل اندازه شرکت و بازده دارایی‌ها تأثیر مثبت و معناداری بر کیفیت اطلاعات حسابداری دارند، درحالی‌که رشد فروش تأثیر منفی و معناداری بر کیفیت اطلاعات حسابداری نشان می‌دهد. علاوه بر این، اهرم مالی و حضور سرمایه‌گذاران نهادی تأثیر معناداری بر کیفیت اطلاعات حسابداری ندارند.

جدول ۶. نتیجه تخمین نهایی فرضیه سوم

متغیر	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره Z	احتمال	هم خطی
پیچیدگی گزارشگری مالی	FRC	-۰/۰۸۳	۰/۰۲۷	-۳/۰۳	۰/۰۰۲	۱/۱۱
اندازه شرکت	SIZE	۰/۱۲۴	۰/۰۲۶	۴/۷۰	۰/۰۰۰	۱/۰۹
اهرم مالی	LEV	۰/۰۷۱	۰/۱۰۵	۰/۶۷	۰/۵۰۰	۱/۲۸
بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۲۷۲	۰/۱۱۶	۲/۳۴	۰/۰۱۹	۱/۳۳
رشد فروش	SG	-۰/۰۵۰	۰/۰۲۳	-۲/۱۴	۰/۰۳۲	۱/۰۳
سرمایه‌گذاران نهادی	INST	-۰/۰۴۱	۰/۱۲۶	-۰/۳۳	۰/۷۴۲	۱/۱۲
مقدار ثابت	C	-۰/۳۹۲	۰/۳۹۹	-۰/۹۸	۰/۳۲۶	---
آزمون اف لیمر		۹/۲۵	۰/۰۰۰			تابلویی روش
آزمون هاسمن		۱۲/۴۸	۰/۰۵۲۱			تصادفی اثرات
آزمون ناهمسانی واریانس		۱۲/۸۵	۰/۰۰۰۳			خطا جزء واریانس ناهمسانی
آزمون خودهمبستگی سریالی		۳۴۳/۹۴۹	۰/۰۰۰۰			خطا جزء همبستگی وجود
ضریب تعیین				۰/۴۶۲۶		
آماره والد				۴۱/۷۱		
احتمال (آماره والد)				۰/۰۰۰۰		

۳-۴-۵ نتایج آزمون فرضیه پنجم

فرضیه پنجم: مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر لحن گزارش‌های توضیحی مدیران تأثیر معناداری دارد.

جدول ۷. نتیجه تخمین نهایی فرضیه پنجم

متغیر	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره Z	احتمال	هم خطی
مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران	MH	۱/۸۶۰	۰/۹۳۰۲	۲/۰۰	۰/۰۴۶	۱/۳۸
اندازه شرکت	SIZE	-۰/۶۸۷	۰/۰۸۹۷	-۷/۶۵	۰/۰۰۰	۱/۰۸
اهرم مالی	LEV	۰/۱۴۰	۰/۶۰۹۷	۰/۲۳	۰/۸۱۸	۱/۳۰
بازده دارایی‌ها	ROA	-۰/۲۱۵	۰/۶۶۳۳	-۰/۳۲	۰/۷۴۶	۱/۳۴
رشد فروش	SG	۱/۲۴۹	۰/۱۸۶۰	۶/۷۲	۰/۰۰۰	۱/۱۹
سرمایه‌گذاران نهادی	INST	۱/۶۰۴	۰/۶۶۲۸	۲/۴۲	۰/۰۱۶	۱/۲۵
مقدار ثابت	C	۱۳/۸۸۷	۱/۴۳۴۳	۹/۶۸	۰۰۰۰	---
آزمون اف لیمر		۵/۲۰	۰/۰۰۰۰			روش تابلویی
آزمون هاسمن		۲۴۹/۰۱	۰/۰۰۰۰			اثرات ثابت
آزمون ناهمسانی واریانس		۱۲/۲۵	۰/۰۰۰۵			ناهمسانی واریانس جزء خطا
آزمون خودهمبستگی سریالی		۳۳۲/۲۶۶	۰/۰۰۰۰			وجود همبستگی جزء خطا
ضریب تعیین				۰/۴۲۷۴		
آماره والد				۱۳۲/۰۹		
احتمال (آماره والد)				۰/۰۰۰۰		

در جدول ۷، نتایج نشان می‌دهد که مقدار احتمال (سطح معناداری) والد برابر ۰/۰۰۰۰ بوده و از آنجا که این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵٪ رد می‌شود؛ به عبارت دیگر، مدل مورد استفاده از نظر آماری معنادار است. نتایج مربوط به ضریب تعیین نشان می‌دهد که تقریباً ۴۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی مدل توضیح داده می‌شوند که بیانگر توان توضیحی قابل توجهی است. همچنین، آزمون هم‌خطی نشان می‌دهد که عامل تورم واریانس در متغیرهای مدل وجود ندارد و این امر اعتبار نتایج را تأیید می‌کند. به طور خاص، ضریب متغیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران برابر با ۱/۸۶۰ بوده و با توجه به سطح خطای ۰/۰۴۶ که کمتر از ۰/۰۵ است، این متغیر به طور معنادار بر لحن گزارش‌های توضیحی مدیران تأثیر مثبت دارد. بنابراین، می‌توان فرضیه پنجم پژوهش را در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید شده تلقی نمود. همچنین، متغیرهای کنترلی نشان می‌دهند که اندازه شرکت تأثیر منفی و معناداری بر لحن گزارش‌های توضیحی مدیران دارد، در حالی که اهرم مالی و بازده دارایی‌ها تأثیر معناداری بر این لحن گزارش‌های توضیحی مدیران نشان نمی‌دهند. با این حال، رشد فروش و حضور سرمایه‌گذاران نهادی تأثیر مثبت و معناداری بر لحن گزارش‌های توضیحی مدیران اعمال می‌کنند.

۵-۳-۵- نتایج آزمون فرضیه ششم

فرضیه ششم: لحن گزارش‌های توضیحی مدیران بر کیفیت اطلاعات حسابداری تأثیر معناداری دارد.

جدول ۸ نتیجه تخمین نهایی فرضیه ششم

متغیر	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره Z	احتمال	هم‌خطی
لحن گزارش‌های توضیحی مدیران	TONE	-۰/۰۳۹	۰/۰۰۹	-۴/۱۳	۰/۰۰۰	۱/۱۰
اندازه شرکت	SIZE	۰/۰۹۹	۰/۰۰۶	۱۴/۳۶	۰/۰۰۰	۱/۱۰
اهرم مالی	LEV	۰/۱۱۲	۰/۰۲۹	۳/۸۴	۰/۰۰۰	۱/۲۷
بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۱۴۰	۰/۰۳۲	۴/۳۷	۰/۰۰۰	۱/۲۹
رشد فروش	SG	-۰/۰۱۷	۰/۰۰۵	-۳/۱۲	۰/۰۰۲	۱/۰۷
سرمایه‌گذاران نهادی	INST	۰/۰۲۵	۰/۰۳۳	۰/۷۴	۰/۴۶۰	۱/۱۴
مقدار ثابت	C	-۰/۰۲۹	۰/۱۰۸	-۰/۲۷	۰/۷۸۵	---
آزمون اف لیمر		۹/۲۳	۰/۰۰۰			روش تابلویی
آزمون هاسمن		۱۳/۱۹	۰/۰۴۰۱			اثرات ثابت
آزمون ناهمسانی واریانس		۱۲/۴۵	۰/۰۰۰۴			ناهمسانی واریانس جزء خطا
آزمون خودهمبستگی سریالی		۳۵۱/۵۰۰	۰/۰۰۰۰			وجود همبستگی جزء خطا
ضریب تعیین				۰/۴۵۷۰		
آماره والد				۳۰/۴۲		
احتمال (آماره والد)				۰/۰۰۰۰		

نتایج ارائه شده در جدول ۸، نشان می‌دهد که مقدار احتمال (سطح معناداری) والد برابر با ۰/۰۰۰۰ بوده و از آنجایی که این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵٪ رد می‌شود؛ بدین معنا که مدل مورد بررسی از نظر آماری معنادار است. همچنین، تحلیل ضریب تعیین نشان می‌دهد که تقریباً ۴۵ درصد تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و متغیرهای کنترلی مدل توضیح داده می‌شوند که بیانگر توانایی نسبتاً مناسب مدل در تبیین تغییرات مشاهده شده است. آزمون هم‌خطی نیز حاکی از آن است که عامل تورم واریانس در متغیرهای مدل وجود ندارد و بنابراین اثرات تخمینی قابل اعتماد هستند. به طور خاص، ضریب متغیر لحن گزارش‌های توضیحی مدیران برابر با -۰/۰۳۹- گزارش شده

و با توجه به سطح خطای ۰/۰۰۰ که کمتر از ۰/۰۵ است، این ضریب از نظر آماری معنادار است. این نتیجه نشان می‌دهد که لحن گزارش‌های توضیحی مدیران تأثیر منفی بر کیفیت اطلاعات حسابداری دارد. بنابراین، می‌توان فرضیه ششم پژوهش را در سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید شده تلقی نمود. همچنین، متغیرهای کنترلی شامل اندازه شرکت، اهرم مالی و بازده دارایی‌ها، تأثیر مثبت و معناداری بر کیفیت اطلاعات حسابداری دارند، درحالی‌که رشد فروش تأثیر منفی و معناداری بر کیفیت اطلاعات حسابداری اعمال می‌کند. با این وجود، سرمایه‌گذاران نهادی تأثیر معناداری بر کیفیت اطلاعات حسابداری از خود نشان نمی‌دهد.

۵-۳-۶- نتایج آزمون فرضیه چهارم پژوهش

فرضیه چهارم: پیچیدگی گزارشگری مالی در تأثیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری نقش میانجی دارد.

جدول ۹. نتیجه تخمین نهایی فرضیه چهارم

متغیر	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره Z	احتمال	هم خطی
مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران	MH	-۰/۰۴۲۸	۰/۰۱۶۳	-۲/۶۲	۰/۰۰۹	۱/۳۹
پیچیدگی گزارشگری مالی	CFR	-۰/۰۳۸۱	۰/۰۱۲۷	-۲/۹۸	۰/۰۰۳	۱/۱۲
اندازه شرکت	SIZE	۰/۰۹۷۶	۰/۰۰۸۲	۱۱/۸۷	۰/۰۰۰	۱/۱۱
اهرم مالی	LEV	۰/۰۸۵۲	۰/۰۴۰۱	۲/۱۲	۰/۰۳۴	۱/۳۰
بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۱۷۲۵	۰/۰۴۹۸	۳/۴۶	۰/۰۰۱	۱/۳۷
رشد فروش	SG	-۰/۰۰۳۶	۰/۰۰۸۳	-۰/۴۴	۰/۶۵۹	۱/۲۱
سرمایه‌گذاران نهادی	INST	۰/۰۶۲۷	۰/۰۵۶۵	۱/۱۱	۰/۲۶۷	۱/۲۶
مقدار ثابت	C	۰/۱۰۴۸	۰/۱۳۵۵	۰/۷۷	۰/۴۳۹	---
آزمون اف لیمر		۹/۰۳	۰/۰۰۰۰			روش تابلویی
آزمون هاسمن		۲۵/۸۳	۰/۰۰۰۵			اثرات ثابت
آزمون ناهمسانی واریانس		۱۳/۳۲	۰/۰۰۰۳			ناهمسانی واریانس جزء خطا
آزمون خودهمبستگی سریالی		۳۳۰/۷۶۱	۰/۰۰۰۰			وجود همبستگی جزء خطا
ضریب تعیین				۰/۴۶۹۶		
آماره والد				۴۸/۷۱		
احتمال (آماره والد)				۰/۰۰۰۰		

جدول ۹ نشان می‌دهد که در این مدل، متغیر پیچیدگی گزارشگری مالی به‌عنوان متغیر میانجی معنادار است و ضریب تأثیر متغیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران (متغیر مستقل) نسبت به مدل اول کاهش یافته است. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که پیچیدگی گزارشگری مالی در تأثیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری نقش میانجی‌گری جزئی دارد.

۵-۳-۷- نتایج آزمون فرضیه هفتم پژوهش

فرضیه هفتم: لحن گزارش‌های توضیحی مدیران در تأثیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری نقش میانجی دارد.

جدول ۱۰. نتیجه تخمین نهایی فرضیه هفتم

متغیر	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره Z	احتمال	هم خطی
مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران	MH	-۰/۰۴۹۱	۰/۰۲۰۲	-۲/۴۲	۰/۰۱۵	۱/۳۸
لحن گزارش‌های توضیحی مدیران	TONE	-۰/۰۲۹۶	۰/۰۱۳۱	-۲/۲۶	۰/۰۲۴	۱/۱۰
اندازه شرکت	SIZE	۰/۰۹۶۶	۰/۰۰۷۷	۱۲/۴۵	۰/۰۰۰	۱/۱۳
اهرم مالی	LEV	۰/۱۱۳۷	۰/۰۳۴۰	۳/۳۵	۰/۰۰۱	۱/۳۰
بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۱۰۲۹	۰/۰۴۰۱	۲/۵۶	۰/۰۱۰	۱/۳۴
رشد فروش	SG	-۰/۰۰۲۹	۰/۰۰۷۴	-۰/۳۹	۰/۶۹۶	۱/۲۳
سرمایه‌گذاران نهادی	INST	۰/۰۳۱۸	۰/۰۴۸۸	۰/۶۵	۰/۵۱۵	۱/۲۶
مقدار ثابت	C	۰/۱۱۱۷	۰/۱۲۳۲	۰/۹۱	۰/۳۶۵	---
آزمون اف لیمر		۹/۰۱	۰/۰۰۰۰			روش تابلویی
آزمون هاسمن		۲۵/۸۱	۰/۰۰۰۵			اثرات ثابت
آزمون ناهمسانی واریانس		۱۱/۲۰	۰/۰۰۰۸			ناهمسانی واریانس جزء خطا
آزمون خودهمبستگی سریالی		۳۳۷/۷۸۶	۰/۰۰۰۰			وجود همبستگی جزء خطا
ضریب تعیین				۰/۴۵۹۱		
آماره والد				۵۳/۴۷		
احتمال (آماره والد)				۰/۰۰۰۰		

جدول ۱۰ نشان می‌دهد که در این مدل، متغیر لحن گزارش‌های توضیحی به‌عنوان متغیر میانجی معنادار است و ضریب تأثیر متغیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران (متغیر مستقل) نسبت به مدل اول کاهش یافته است. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که لحن گزارش‌های توضیحی مدیران در تأثیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری نقش میانجی‌گری جزئی دارد.

۶-۳-۵- نتایج آزمون سوبل فرضیه‌های چهارم و هفتم

برای بررسی نقش میانجی متغیرهای پیچیدگی گزارشگری مالی و لحن گزارش‌های توضیحی مدیران در تأثیر معنادار مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری، از آزمون سوبل استفاده شد. این آزمون معناداری اثر میانجی را ارزیابی کرده و نشان می‌دهد که آیا تغییرات متغیر میانجی می‌تواند رابطه بین متغیر مستقل و وابسته را تبیین کند. نتایج آزمون برای فرضیه‌های چهارم و هفتم پژوهش در جدول ۱۱ ارائه شده است.

جدول ۱۱. نتیجه آزمون سوبل برای فرضیه‌های چهارم و هفتم

معناداری	آماره	فرضیه
۰/۰۲۰	۲/۳۱۲	فرضیه چهارم: پیچیدگی گزارشگری مالی در تأثیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری نقش میانجی دارد.
۰/۰۱۷	۲/۳۷۸	فرضیه هفتم: لحن گزارش‌های توضیحی مدیران در تأثیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری نقش میانجی دارد.

بر اساس نتایج جدول ۱۱، فرضیه چهارم با سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ آزمون سوبل تأیید می‌شود که نشان‌دهنده نقش میانجی معنادار پیچیدگی گزارشگری مالی در تأثیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری است. همچنین، فرضیه هفتم با سطح معناداری مشابه نشان می‌دهد که لحن گزارش‌های توضیحی مدیران نیز نقش میانجی معنادار دارد. بنابراین، تأثیر غیرمستقیم مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات

حسابداری از طریق این دو متغیر میانجی تأیید شده و فرضیه‌های چهارم و هفتم با اطمینان ۹۵٪ پذیرفته می‌شوند. با توجه به ضرایب به دست آمده از مدل‌های پژوهش در مسیرهای a، b و c، مقدار VAF برای فرضیه‌های چهارم و هفتم به ترتیب برابر با ۰/۶۹ و ۰/۴۳ محاسبه شد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که در هر دو فرضیه، میانجی‌گری جزئی وجود دارد.

ارزیابی VAF برای فرضیه چهارم:

$$VAF = (2/672 \times 0/083) / ((2/672 \times 0/083) + 0/069) = 0/69$$

ارزیابی VAF برای فرضیه هفتم:

$$VAF = (1/86 \times 0/039) / ((1/86 \times 0/039) + 0/096) = 0/43$$

با توجه به اینکه مقدار به دست آمده برای VAF در بازه ۰/۲۰ و ۰/۸۰ قرار دارد، می‌توان نتیجه گرفت که میانجی‌گری از نوع جزئی است.

۶- نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در دنیای امروز، اطلاعات حسابداری نه تنها ابزار حیاتی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران و سهامداران است، بلکه بازتاب‌دهنده رفتار مدیریتی نیز محسوب می‌شود. مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران می‌تواند کیفیت اطلاعات مالی را تحت تأثیر قرار دهد، بویژه زمانی که مدیران منافع شخصی یا کوتاه‌مدت را اولویت دهند و اطلاعات تحریف شود. پیچیدگی گزارشگری مالی و لحن گزارش‌های توضیحی نقش میانجی مهمی دارند، زیرا هم امکان ابهام‌زدایی و هم انتقال پیام‌های مدیریتی را فراهم می‌کنند و چارچوبی علمی برای ارتقای شفافیت مالی و حاکمیت شرکتی ارائه می‌نمایند. بر این اساس، در این پژوهش با هدف بررسی تأثیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری با نقش میانجی پیچیدگی گزارشگری مالی و لحن گزارش‌های توضیحی مدیران، هفت فرضیه مطرح شده است.

نتایج فرضیه اول نشان داد که مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران تأثیر منفی و معناداری بر کیفیت اطلاعات حسابداری دارد؛ عدم همسویی منافع آنان انگیزه رفتار فرصت‌طلبانه را افزایش داده و شفافیت و دقت ارقام مالی را کاهش می‌دهد. بر اساس نظریه نمایندگی، مشوق‌های مدیران می‌تواند آنان را به مدیریت سود، تأخیر در افشاهای زیان‌زا و استفاده ابزاری از اطلاعات حسابداری برای سیاست‌گذاری داخلی سوق دهد. همچنین، انتخاب جانبدارانه مفروضات و کاهش هزینه‌های اطلاعاتی موجب کاهش دقت، قابلیت اطمینان و مقایسه‌پذیری اطلاعات می‌شود. این نتایج با یافته پژوهش‌های عبدی گلزار و همکاران (۱۴۰۳)، مرادی و همکاران (۱۴۰۳)، اسماعیل و همکاران (۲۰۲۳)، اوولابی و اوموتیلیوا (۲۰۲۰)، گلور و ژو (۲۰۲۲) و آناگوستوپولو (۲۰۲۲) همسو است و نشان می‌دهد که مخاطره اخلاقی معمولاً در شرایط انگیزه‌های فرصت‌طلبانه مدیریت سود رخ می‌دهد؛ این پدیده نه تنها شفافیت و قابلیت اتکای اطلاعات مالی را کاهش می‌دهد، بلکه اعتماد ذی‌نفعان، کیفیت تصمیم‌گیری و کارایی نظام مالی را نیز به طور جدی تحت تأثیر قرار می‌دهد.

نتایج فرضیه دوم نشان داد که مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران تأثیر مثبت و معناداری بر پیچیدگی گزارشگری مالی دارد. مدیرانی که به دنبال منافع شخصی هستند، از پیچیدگی به عنوان ابزار پنهان‌سازی اطلاعات استفاده می‌کنند تا قابلیت شفافیت و تحلیل گزارش‌ها کاهش یابد. افزایش مخاطره اخلاقی موجب می‌شود ساختار گزارش و زبان فنی به گونه‌ای تنظیم شود که شناسایی نادرستی ارقام و روابط بین سیاست‌ها دشوار گردد. بنابراین، پیچیدگی گزارشگری نه تنها وسیله‌ای برای مخفی‌سازی اطلاعات است، بلکه با انگیزه‌های شخصی مدیران هم‌راستا شده و عمق و حجم گزارش‌ها را افزایش می‌دهد. این نتایج با یافته پژوهش‌های عبدی گلزار و همکاران (۱۴۰۳)، حسینی و جمالیان‌پور (۱۴۰۱) و ورهرامی

و محمدی (۱۳۹۹) همخوانی دارد، که نشان می‌دهند مخاطره اخلاقی در نظام حاکمیت شرکتی، با افزایش مدیریت سود، زمینه‌ساز پیچیده‌سازی گزارشگری است و شرایط تبانی یا تضعیف نظارت، این پیچیدگی را تشدید می‌کند. نتایج فرضیه سوم نشان داد که پیچیدگی گزارشگری مالی تأثیر منفی و معناداری بر کیفیت اطلاعات حسابداری دارد. افزایش پیچیدگی، وضوح، قابلیت استفاده و کیفیت محتوای گزارش‌های مالی را کاهش داده و تحلیل‌گران و سرمایه‌گذاران را در تمایز اطلاعات ارزشمند از داده‌های کم‌اهمیت با دشواری مواجه می‌سازد؛ همچنین، هزینه‌های پردازش و تحلیل داده‌ها افزایش یافته و احتمال خطا در تفسیر و قضاوت‌های غیرعینی بالا می‌رود. پیچیدگی گسترده، قابلیت اتکا و مقایسه‌پذیری ارقام بین شرکت‌ها را نیز مختل می‌کند. بنابراین، ساده‌سازی گزارش‌ها برای ارتقای شفافیت و کارآمدی اطلاعات مالی ضروری است. این نتایج با یافته پژوهش‌های ورهرامی و محمدی (۱۳۹۹) و سامارکون و همکاران (۲۰۲۵) همسو است و نشان دادند افزایش مدت همکاری مدیرعامل و مدیر حسابرسی داخلی موجب ارتقای پیچیدگی گزارشگری مالی و کاهش شفافیت اطلاعات می‌شود و دوگانگی مدیرعامل نیز خوانایی را کاهش و ابهام‌سازی راهبردی را تشدید می‌کند.

نتایج فرضیه چهارم نشان داد که پیچیدگی گزارشگری مالی در تأثیر مخاطره اخلاقی مدیران بر کیفیت اطلاعات حسابداری نقش میانجی دارد. به عبارت دیگر، مخاطره اخلاقی به‌تنهایی باعث کاهش کیفیت اطلاعات نمی‌شود، بلکه در صورت فراهم بودن ابزارها و فرصت‌های پنهان‌سازی، پیچیدگی گزارشگری این تأثیر را تشدید می‌کند. افزایش مخاطره اخلاقی باعث می‌شود مدیران گزارش‌های مالی را به‌گونه‌ای پیچیده ارائه کنند که سطح افشای اطلاعات محدود شده و اختلال اطلاعاتی، کاهش قابلیت‌اتکای ارقام مالی و تضعیف شفافیت گزارش‌ها را به دنبال داشته باشد. مسیر رفتار فرصت‌طلبانه مدیران از طریق پیچیدگی گزارشگری، کیفیت اطلاعات را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این نتایج با یافته پژوهش‌های حسینی و جمالیان‌پور (۱۴۰۱)، ورهرامی و محمدی (۱۳۹۹)، دائو و ژو (۲۰۲۴) و چن و همکاران (۲۰۲۴) همسو است و نشان می‌دهد که رفتارهای مدیریتی و فشارهای سازمانی از عوامل مؤثر در افزایش پیچیدگی گزارشگری و کاهش شفافیت و قابلیت‌اتکای اطلاعات حسابداری هستند.

نتایج فرضیه پنجم نشان داد که مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران تأثیر مثبت و معناداری بر لحن گزارش‌های توضیحی مدیران دارد؛ به‌گونه‌ای که افزایش مخاطره اخلاقی مدیران را به اتخاذ لحن محتاطانه‌تر و مثبت‌تر ترغیب می‌کند. این گرایش می‌تواند ناشی از تلاش مدیران برای کاهش نگرانی‌ها، ارتقای شفافیت و جلب اعتماد سهامداران و سرمایه‌گذاران، بویژه در شرایط بالاترین سطح تضاد منافع و ریسک‌های اخلاقی، باشد. این تعامل استراتژی مدیریتی برای کنترل برداشت ذینفعان و کاهش اثرات بالقوه مخاطره اخلاقی بر اعتماد و تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران را منعکس می‌کند و اهمیت آن در بهبود کیفیت ارتباطات مالی آشکار است. این نتایج با یافته پژوهش‌های ثقفی و همکاران (۱۴۰۴)، عباسی استمال و همکاران (۱۴۰۴)، عبدی گلزار و همکاران (۱۴۰۳)، بشیری‌منش و اورج‌اوغلی (۱۴۰۰) و ورهرامی و محمدی (۱۳۹۹) مطابقت دارد و نشان می‌دهد افزایش مخاطره اخلاقی مدیران را به مدیریت سود واقعی و تعهدی و رفتارهای فرصت‌طلبانه مانند بیش‌اطمینانی و ضعف کنترل‌های داخلی سوق می‌دهد، که مدیریت سود به‌عنوان میانجی در تصمیمات مدیریتی و ارائه اطلاعات مالی عمل می‌کند.

نتایج فرضیه ششم نشان داد که لحن گزارش‌های توضیحی مدیران تأثیر منفی و معناداری بر کیفیت اطلاعات حسابداری دارد. لحن جانبدارانه، گمراه‌کننده، خوشبینانه یا مبهم با مخدوش کردن ویژگی‌های کیفی داده‌ها، انتظارات کاربران را به‌طور مصنوعی شکل داده و اعتماد کاذب ایجاد می‌کند. از دیدگاه شناختی، چارچوب‌بندی نابرابر لحن، توجه و واکنش مخاطب به اطلاعات عددی را تغییر داده و کیفیت تصمیم‌گیری مبتنی بر اطلاعات حسابداری را به‌طور قابل توجهی کاهش می‌دهد و اثرات بلندمدت منفی بر صحت ارزیابی‌ها و تصمیمات مالی دارد. این نتایج با یافته پژوهش‌های **حسینی و جمالیان‌پور (۱۴۰۱)**، **میرزائی و همکاران (۱۳۹۹)** و **ورهرامی و محمدی (۱۳۹۹)** همخوانی دارد و نشان دادند لحن بدبینانه مدیران کیفیت گزارشگری مالی را کاهش می‌دهد. همچنین، مدیریت سود تعهدی با لحن مثبت، پیچیدگی گزارش‌ها و همکاری طولانی‌مدت مدیرعامل و مدیر حسابرسی می‌تواند به‌صورت غیرمستقیم کیفیت اطلاعات مالی و شفافیت را کاهش دهد.

نتایج فرضیه هفتم نشان داد که لحن گزارش‌های توضیحی مدیران در تأثیر مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری نقش میانجی دارد. مخاطره اخلاقی موجب استفاده از لحن جانبدارانه یا گمراه‌کننده شده و برداشت کاربران را جهت‌دهی و اعتماد آن‌ها به اطلاعات مالی را کاهش می‌دهد. مدیران با بهره‌گیری از روایت‌های کیفی، نقاط ضعف را پنهان و موفقیت‌های ساختگی را برجسته می‌کنند؛ بنابراین، لحن گزارش‌ها به مجرای برای انتقال انگیزه‌های فرصت‌طلبانه به اثرات واقعی بر کیفیت اطلاعات تبدیل می‌شود و اهمیت آن در شفافیت گزارشگری مالی نمایان می‌گردد. این نتایج با یافته پژوهش‌های **ثقفی و همکاران (۱۴۰۴)**، **عبدی گلزار و همکاران (۱۴۰۳)** و **حسینی و جمالیان‌پور (۱۴۰۱)** مطابقت دارد که نشان دادند نحوه ارائه اطلاعات توسط مدیران می‌تواند اثر مخاطره اخلاقی بر کیفیت گزارشگری مالی را جهت‌دهی کند. بنابراین، کیفیت گزارشگری مالی نه تنها تحت تأثیر سیاست‌ها و رویه‌های رسمی، بلکه تحت تأثیر نگرش‌ها و تصمیمات اخلاقی مدیران نیز قرار دارد و اهمیت رفتار اخلاقی در فرایندهای حسابداری برجسته می‌شود.

پس از تحلیل دقیق فرضیه‌ها و تبیین ابعاد مختلف رابطه میان متغیرها، بر اساس نتایج به‌دست آمده، می‌توان پیشنهادهای کاربردی و عملیاتی متعددی برای بهره‌برداران احتمالی از یافته‌های پژوهش ارائه داد. با توجه به تأثیر منفی مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری، پیشنهاد می‌شود شرکت‌ها با بازنگری در نظام‌های تشویقی و نظارتی، همسویی منافع را تقویت کنند. تشکیل کمیته‌های مستقل حسابرسی، استفاده از حسابرسان معتبر خارجی، طراحی بسته‌های انگیزشی مبتنی بر عملکرد واقعی و شفافیت اطلاعات، و آموزش اخلاق حرفه‌ای به مدیران و کارکنان مالی، رفتار مسئولانه را تقویت و قابلیت اتکای داده‌های مالی را ارتقا می‌دهد. همچنین، با توجه به تأثیر مثبت مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر پیچیدگی گزارشگری مالی، شرکت‌ها با تدوین و اجرای استانداردهای گزارشگری شفاف و قابل فهم می‌توانند کیفیت اطلاعات مالی را ارتقا دهند. استفاده از قالب‌های استاندارد، اجتناب از اصطلاحات فنی غیرضروری و آموزش مستمر تحلیلگران و سرمایه‌گذاران، همراه با نظارت مستمر هیئت‌مدیره و حسابرسان داخلی، در کاهش پیچیدگی و جلوگیری از پنهان‌سازی اطلاعات مؤثر است. با توجه به تأثیر منفی پیچیدگی گزارشگری مالی بر کیفیت اطلاعات حسابداری، توصیه می‌شود شرکت‌ها بر ساده‌سازی گزارش‌ها تمرکز کنند؛ ارائه اطلاعات مالی به‌صورت شفاف، دسته‌بندی شده و همراه با نمودارها و جداول مقایسه‌ای، تحلیل و تصمیم‌گیری را تسهیل می‌کند. همچنین تدوین

دستورالعمل‌های داخلی و آموزش کارکنان در تهیه گزارش‌های ساده و قابل فهم، شفافیت و قابلیت اتکای اطلاعات را ارتقا می‌بخشد. با توجه به نقش میانجی پیچیدگی گزارشگری مالی در تأثیر منفی مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری، توصیه می‌شود شرکت‌ها سیاست‌ها و فرایندهای بازبینی گزارش‌های مالی را تقویت کنند تا پیچیدگی برای پنهان‌سازی اطلاعات کاهش یابد. ایجاد سیستم‌های هشداردهنده داخلی و ترکیب آن با آموزش مدیران و حساب‌رسان، می‌تواند رفتار فرصت‌طلبانه مدیران را محدود و شفافیت اطلاعات مالی را بهبود بخشد. با توجه به تأثیر مثبت مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر لحن گزارش‌های توضیحی مدیران، توصیه می‌شود شرکت‌ها چارچوب‌های استاندارد برای نگارش گزارش‌های توضیحی تدوین و لحن منصفانه و مبتنی بر واقعیت آن‌ها را الزامی کنند. نظارت هیئت مدیره و حساب‌رسان و آموزش مدیران برای ارائه اطلاعات بی‌طرفانه و واقع‌بینانه، کیفیت ارتباطات مالی را ارتقا داده و اعتماد سرمایه‌گذاران را تقویت می‌کند. با توجه به تأثیر منفی لحن گزارش‌های توضیحی مدیران بر کیفیت اطلاعات حسابداری، پیشنهاد می‌شود شرکت‌ها معیارهای واضحی برای چارچوب‌بندی و لحن گزارش‌ها تدوین کنند. به کارگیری لحن واقع‌بینانه، متوازن و مستند، همراه با کنترل‌های داخلی برای کاهش سوگیری، ارزش اطلاعات مالی را حفظ و تصمیم‌گیری مبتنی بر داده‌های حسابداری را بهبود می‌بخشد. آموزش مدیران و تدوین دستورالعمل‌های استاندارد نگارش گزارش‌ها نیز توصیه می‌شود. با توجه به نقش میانجی لحن گزارش‌های توضیحی مدیران در تأثیر منفی مخاطره اخلاقی میان مدیران و سهامداران بر کیفیت اطلاعات، توصیه می‌شود شرکت‌ها با تقویت فرهنگ شفافیت و اخلاق حرفه‌ای، تدوین دستورالعمل‌های رفتاری برای مدیران، ایجاد سیستم بازخورد از سرمایه‌گذاران و حساب‌رسان، و نظارت دقیق بر گزارش‌های کیفی، رفتار اخلاقی مدیران را بهبود بخشیده، کیفیت گزارشگری مالی را ارتقا دهند و اعتماد ذی‌نفعان را تقویت کنند.

باید اذعان کرد که این پژوهش، همانند سایر پژوهش‌های علمی، با محدودیت‌هایی احتمالی روبه‌رو بوده است. نخست آنکه تمرکز مطالعه حاضر صرفاً بر داده‌های مالی و گزارش‌های سالانه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران قرار داشته است؛ از این رو، تعمیم نتایج به شرکت‌های خصوصی یا بنگاه‌های فعال در سایر کشورها با ساختارهای قانونی و اقتصادی متفاوت، با محدودیت روبه‌روست. دوم، داده‌های به‌کاررفته متعلق به یک دوره زمانی مشخص‌اند و بدیهی است تغییرات احتمالی در سیاست‌های مالی، مقررات حسابداری یا شرایط اقتصادی پس از این دوره می‌تواند نتایج را تحت تأثیر قرار دهد. سوم، روش‌شناسی پژوهش عمدتاً مبتنی بر رویکردهای کمی و مدل‌های آماری بوده است؛ بنابراین، ظرفیت رویکردهای کیفی یا مطالعات موردی که می‌توانستند به غنای تحلیلی پژوهش بیفزایند، مورد بهره‌برداری قرار نگرفته است. چهارم، نمونه‌های بررسی‌شده عمدتاً از میان صنایع بزرگ و شرکت‌های بورسی انتخاب شده‌اند و ممکن است الگوهای رفتاری، مالی یا اخلاقی مدیران در صنایع کوچک‌تر یا کمتر توسعه‌یافته متفاوت باشد. پنجم، در این مطالعه کیفیت اطلاعات حسابداری بر اساس مدل لی و همکاران (۲۰۲۱) که در پژوهش رشیدی (۱۴۰۲) نیز به کار رفته، سنجیده شده است؛ با این حال، استفاده از سایر شاخص‌ها و مدل‌های رایج در ادبیات کیفیت اطلاعات حسابداری، مانند کیفیت سود، مدیریت سود، پایداری سود، شفافیت سود یا دیگر معیارهای مرتبط، می‌توانست به نتایج متفاوتی منجر شود.

در پژوهش‌های آتی می‌توان به بررسی نقش ساختار مالکیت به‌عنوان متغیر تعدیل‌گر در رابطه میان مخاطره اخلاقی و کیفیت اطلاعات حسابداری پرداخت و تأثیر فرهنگ سازمانی و ارزش‌های اخلاقی بر کاهش مخاطره اخلاقی و ارتقای

کیفیت گزارشگری مالی را تحلیل کرد. مطالعه اثر ارزش‌های اخلاقی سازمان و تعهد اخلاقی مدیران بر کاهش رفتارهای فرصت‌طلبانه اهمیت ویژه‌ای دارد و می‌تواند در طراحی نظام‌های کنترل اخلاقی راهگشا باشد. همچنین، بررسی نقش فناوری‌های نوین گزارشگری مانند هوش مصنوعی و بلاک‌چین در کاهش پیچیدگی گزارشگری مالی و تحلیل تأثیر کیفیت حاکمیت شرکتی بر رابطه لحن گزارش‌های توضیحی و کیفیت اطلاعات حسابداری، حوزه‌های پژوهشی مهمی هستند. مطالعات تطبیقی در صنایع مختلف، نقش رسانه‌های مالی و افکار عمومی، و اثر نظام‌های پاداش بلندمدت بر کاهش رفتارهای فرصت‌طلبانه می‌توانند بینش عملی ارائه دهند. افزون بر این، تحقیق در زمینه سرمایه فکری، شفافیت دانشی و میانجی‌گری کیفیت حسابرسی، و اثر متقابل لحن گزارش‌های توضیحی و پیچیدگی گزارشگری بر رفتار سرمایه‌گذاران، دیدگاه جامعی نسبت به تصمیم‌گیری مالی فراهم می‌آورد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت و این موضوع مورد تأیید همه آنهاست.

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان در مقاله سهم و نقش یکسان داشته‌اند.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

حامی مالی

نویسندگان هیچگونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده‌اند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان از داوران محترم به دلیل ارائه نظرات دقیق و سازنده که موجب ارتقای کیفیت علمی مقاله شد، صمیمانه سپاسگزاری می‌کنند.

منابع

- بشیری منش، نازنین و اورج اوغلی، نیر (۱۴۰۰). تأثیر بیش‌اطمینانی مدیران بر لحن گزارشگری مالی. پژوهش‌های مالی و رفتاری در حسابداری، ۲(۱)، ۸۱-۹۹. <https://sanad.iau.ir/fa/Article/870309>
- بنایی قدیم، رحیم (۱۴۰۲). تأثیر هزینه تبلیغات بر اجتناب مالیاتی با تأکید بر نقش ابهام اطلاعاتی و تمرکز مالکیت. پیشرفت‌های حسابداری، ۱۵(۱)، ۸۹-۱۱۸. https://jaa.shirazu.ac.ir/article_7127.html
- به داش، آرش؛ رحمانی نیا، احسان؛ تهرانی، رضا و چهارمحالی، علی اکبر (۱۴۰۴). ارزیابی تأثیر لحن گزارشگری مالی و خوانایی صورت‌های مالی بر ارزش آفرینی شرکت‌ها از دیدگاه سهامداران. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، ۶۵(۱۷)، ۱۰۹-۱۳۲. sanad.iau.ir/Article/1073046
- بیگلرخانی، غلامرضا و طالب نیا، قدرت الله (۱۴۰۰). بررسی اثرات کاهش پیچیدگی گزارشگری مالی با مسئولیت اجتماعی و مدیریت سود. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۱۰(۳۸)، ۱۸۳-۲۰۳. https://www.jmaak.ir/article_17553.html
- پله، مولود؛ ایزدی‌نیا، ناصر و امیری، هادی (۱۳۹۸). بررسی تأثیر لحن گزارش‌های فعالیت هیئت مدیره بر عملکرد آتی شرکت‌ها مبتنی بر دو دیدگاه علامت‌دهی و رفتار فرصت‌طلبانه مدیران. حسابداری ارزشی و رفتاری، ۴(۸)، ۳۱-۴۱. <https://aapc.khu.ac.ir/article-1-571-fa.html>

- پورکریم، محمد؛ جبارزاده کنگرلویی، سعید؛ بحری ثالث، جمال و قلاوندی، حسن (۱۳۹۸). تأثیر حاکمیت شرکتی بر لحن گزارشگری مالی. دو فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری، ۴(۸)، ۳۳-۶۲. <https://aapc.khu.ac.ir/article-1-571-fa.html>
- پوریوسف، اعظم؛ نصیرزاده، فرزانه و ثقفی، مهدی (۱۴۰۲). تحریف‌های کشف شده حسابرسی و لحن گزارشگری مدیران: نقش میانجی کیفیت گزارشگری مالی. دانش حسابرسی، ۲۳(۹۳)، ۲۴۵-۲۷۳. <http://danesh.dmk.ir/article-1-3075-fa.html>
- توحیدلو، محسن؛ بیات، علی؛ فتحی، علی و رستمی، وهاب (۱۴۰۳). تأثیر سوگیری اخلاقی مدیران بر واگرایی رفتار سرمایه‌گذاران با تأکید بر نقش تعدیلی قابلیت مقایسه و خوانایی گزارش‌های مالی. مطالعات اخلاق و رفتار در حسابداری و حسابرسی، ۳(۴)، ۲۹-۶۶. sanad.iau.ir/Journal/1103785
- تهرانی، رضا و حصارزاده، رضا (۱۳۸۸). تأثیر جریان‌های نقدی آزاد و محدودیت در تأمین مالی بر بیش سرمایه‌گذاری و کم سرمایه‌گذاری. تحقیقات حسابداری و حسابرسی، ۱(۳)، ۵۰-۶۷. https://www.iaaaar.com/article_105195.html
- ثقفی، مهدی؛ پوریوسف، اعظم و دستگردی، فاطمه (۱۴۰۴). ناهمگونی دانش مدیران و لحن گزارش‌های توضیحی: نقش میانجی مدیریت سود. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۲۲(۸۶)، ۱۷۷-۲۲۰. https://qjma.atu.ac.ir/article_18582.html
- حسینی، الهه‌السادات و جمالیان‌پور، مظفر (۱۴۰۱). مدیریت سود و لحن و پیچیدگی گزارش حسابرسان. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۹(۷۳)، ۱-۲۶. https://qjma.atu.ac.ir/article_14074.html
- خلیفه سلطانی، سید احمد و برزگر، غزاله (۱۳۹۵). رابطه مخاطرات اخلاقی و مدیریت سود. مجله دانش حسابداری، ۷(۲۴)، ۶۷-۹۰. https://jak.uk.ac.ir/article_1434.html
- خواجوی، شکرالله؛ ویسی حصار، ثریا و غیوری مقدم، علی (۱۴۰۳). تأثیر قدرت مدیرعامل بر خوانایی گزارش‌های مالی با تأکید بر نقش مدیریت سود و سرمایه‌گذاران نهادی. مجله دانش حسابداری، ۱۵(۴)، ۱-۲۰. https://jak.uk.ac.ir/article_4085.html
- رشیدی، محسن (۱۴۰۲). بررسی اثر کیفیت اطلاعات حسابداری بر تمرکز بدهی با نقش تعدیلی محدودیت مالی و ریسک‌پذیری مدیران. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۳۰(۳)، ۴۳۲-۴۵۰. https://acctgrev.ut.ac.ir/article_95202.html
- رهنمای رودپشتی، فریدون و محسنی، عبدالرضا (۱۳۹۷). مدیریت، مدیریت نوشتار و مدیریت سود. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۸(۴)، ۲۱-۵۲. https://jera.alzahra.ac.ir/article_3801.html
- عباسی استمال، محمدرضا و حسین زاده دالاندار، نسرين (۱۴۰۲). تأثیر لحن خوشبینانه مدیران بر افشای مسئولیت اجتماعی شرکت با تأکید بر عدم تقارن اطلاعاتی. دانش حسابداری مالی، ۱۰(۳)، ۱۵۱-۱۷۱. https://jfak.journals.ikiu.ac.ir/article_3252.html
- عباسی استمال، محمدرضا، صدیق رحمانی، شاهین و علی زاده، امیرعطا (۱۴۰۴). تأثیر ضعف کنترل‌های داخلی بر لحن غیرعادی گزارش‌های توضیحی مدیران با تأکید بر سوء رفتار مالی شرکت. پژوهش‌های مالی و رفتاری در حسابداری، ۱۱(۵)، ۶۷-۸۸. sanad.iau.ir/Journal/fbra/Article/1206874
- عبدی گلزار، بهمن و بادآورنهندي، یونس (۱۴۰۰). ارتباط خطر اخلاقی مدیران با عدم نقدشوندگی سهام و ارزش شرکت با تأکید بر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی. پیشرفت‌های مالی و سرمایه‌گذاری، ۲(۵)، ۶۷-۹۰. <https://sanad.iau.ir/Journal/afi/Article/1088348>
- عبدی گلزار، بهمن؛ بادآور نهندي، یونس و زینالی، مهدی (۱۴۰۳). تأثیر مخاطره اخلاقی بین مدیران و سهامداران بر مدیریت سود تعهدی و واقعی با تأکید بر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۱۳(۴۹)، ۴۳-۶۲. https://www.jmaak.ir/article_22156.html
- علی زاده، امیرعطا و ولی زاده اوغانی، اکبر (۱۴۰۳). حاکمیت شرکتی و کیفیت گزارشگری مالی: نقش تعدیلی سوء رفتار مالی. مطالعات راهبردی در کسب و کار، ۲(۳)، ۶۴-۹۰. https://jssb.khalkhal.iau.ir/article_710137.html?lang=fa
- مرادی، مجید؛ ملکیان، اسفندیار و برزگر، قدرت‌الله (۱۴۰۳). بررسی ضعف رفتارهای اخلاقی مدیران بر سیستم حاکمیت شرکتی و کیفیت گزارشگری مالی. تحقیقات حسابداری و حسابرسی، ۱۶(۶۱)، ۵-۲۴. https://www.iaaaar.com/article_196622.html
- میرزائی، سعیده؛ عبدلی، محمدرضا و کوشکی جهرمی، علیرضا (۱۳۹۹). بررسی تأثیر لحن بدبینانه گزارشگری مالی بر گزارشگری مالی متهورانه: حفاظت از حقوق سهامداران. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۷(۶۵)، ۱۰۹-۱۳۸. https://qjma.atu.ac.ir/article_11090.html

نخجوانی، صدف و دلنواز اصغری، بیتا (۱۴۰۲). تأثیر حاکمیت شرکتی بر عملکرد شرکت در شرایط مخاطرات اخلاقی. پژوهش‌های حسابداری و راهبری شرکتی، ۴(۲)، ۹۱-۱۱۰. <https://sanad.iau.ir/Journal/jacgr/Article/977500>

نصیرزاده، فرزانه و پوریوسف، اعظم (۱۴۰۲). مدیریت سود و تناقض لحن افشای مدیران: نقش تعدیل‌کنندگی نزدیک‌بینی مدیرعامل. مجله دانش حسابداری، ۱۴(۲)، ۱۰۱-۱۱۵. https://jak.uk.ac.ir/article_3756.html?lang=fa

ورهرامی، ویدا و محمدی، پویان (۱۳۹۹). تأثیر دوره همکاری مدیرعامل و مدیرحسابرسی داخلی بر پیچیدگی گزارشگری مالی. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۱۰(۳)، ۲۱۳-۲۳۴. https://jera.alzahra.ac.ir/article_4870.html?lang=fa

References

- Abbasi Astamal, M., & Hosseinzadeh Dalandar, N. (2023). The effect of managers' optimistic tone on corporate social responsibility disclosure with emphasis on information asymmetry. *Financial Accounting Knowledge*, 10(3), 151-171. https://jfak.journals.ikiu.ac.ir/article_3252.html [In Persian].
- Abbasi Astamal, M., Sadigh Rahmani, Sh., & Alizadeh, A. A. (2025). The impact of weak internal controls on the abnormal tone of management explanatory reports with an emphasis on corporate financial misconduct. *Financial and Behavioral Research in Accounting*, 1(5), 67-88. sanad.iau.ir/Journal/fbra/Article/1206874 [In Persian].
- Abdigolzar, B., & Badavar Nahandi, Y. (2022). The effect of moral hazard of managers on the stock illiquidity and firm value with emphasis on corporate governance mechanisms. *Advances in Finance and Investment*, 2(5), 67-90. <https://sanad.iau.ir/Journal/afi/Article/1088348> [In Persian].
- Abdigolzar, B., Badavar Nahandi, Y., & Zeynali, M. (2024). The Effect of Moral Hazard between Managers and Shareholders on Accrual and Real Earnings management with Emphasis on Corporate Governance Mechanisms. *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*, 13(49), 43-62. jmaak.ir/22156 [In Persian].
- Adebayo, A. O. (2020). Influence of Managerial Ability on Financial Reporting Quality: Evidence From Nigerian Listed Non-Financial Firms. *Practitioner Research*, 2, 25-40. <https://doi.org/10.32890/pr2020.2.2>
- Akande, F. I., Okwu, T. A., Egwakhe, A. J., & Umukoro, J. E. (2024). Accounting information disclosure: How far is so far. *International Journal of Professional Business Review*, 9(4), 1-17. [10.26668/2024.v9i4.4298](https://doi.org/10.26668/2024.v9i4.4298)
- Aldredge, M., & DuBois, S. (2023). Back to the basics: financial statement disclosures & reporting requirements. *International Journal of Business and Management*, 17(8), 1-1. [10.5539/ijbm.v17n8p1](https://doi.org/10.5539/ijbm.v17n8p1)
- Alizadeh, A. A., & Valizadeh Oghani, A. (2024). Corporate governance and financial reporting quality: The moderating role of financial misconduct. *Strategic studies in business*, 2(3), 64-90. jssb.khalkhal.iau.ir/710137 [In Persian].
- Alta'any, M., Kayed, S., Meqbel, R., & Albitar, K. (2025). Speaking success: managerial tone in earnings conference calls and financial performance. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, 25(2), 311-336. [http://dx.doi.org/10.1108/CG-09-2023-0381](https://doi.org/10.1108/CG-09-2023-0381)
- Anagnostopoulou, S. C. (2022). Financial Reporting Quality, Investment Efficiency, and the Country-Level Strength of Institutional Enforcement. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4050427>
- Anthony, J. H., & Ramesh, K. (1992). Association between accounting performance measures and stock prices: A test of the life cycle hypothesis. *Journal of Accounting and Economics*, 15(2-3), 203-227. [https://doi.org/10.1016/0165-4101\(92\)90018-W](https://doi.org/10.1016/0165-4101(92)90018-W)
- Awdish, D. H. (2024). Analysis of the relationship between financial reporting complexity and earnings management practices-A field study in a sample of private commercial banks operating in Dohuk Governorate. *Tikrit Journal of Administrative and Economic Sciences*, 20(65), 18-39. [10.25130/tjaes.20.65.2.2](https://doi.org/10.25130/tjaes.20.65.2.2)
- Baik, B., Johnson, M. F., Kim, K., & Yu, K. (2023). Organization complexity, financial reporting complexity, and firms' information environment. *Financial Reporting Complexity, and Firms' Information Environment* (March 31, 2023). <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4413814>
- Bonabi Ghadim, R. (2023). The effect of advertising cost on tax avoidance with emphasis on the role of information ambiguity and ownership concentration. *Journal of Accounting Advances*, 15(1), 89-118. https://jaa.shirazu.ac.ir/article_7127.html [In Persian].

- Bashirimanesh, N., & Ouroujoghli, N. (2021). The effect of managers' overconfidence on financial reporting tone. *Financial and Behavioral Researches in Accounting*, 2(1), 81-99. <https://sanad.iau.ir/fa/Article/870309> [In Persian].
- Behdash, A., Rahmaninia, E., Tehrani, R., & Chaharmahali, A. A. (2025). Assessing the effect of financial reporting tone and readability of financial statements on companies' value creation from the perspective of shareholders. *Financial Accounting and Auditing Research*, 65(17), 109-132. sanad.iau.ir/1073046 [In Persian].
- Bergh, D. D., & Lawless, M. W. (1998). Portfolio restructuring and limits to hierarchical governance: The effects of environmental uncertainty and diversification strategy. *Organization science*, 9(1), 87-102. <https://doi.org/10.1287/orsc.9.1.87>
- Bernardi Sonza, I., & Granzotto, A. (2025). Do majority shareholder control deviation results in financial constraints? *Enfoque: Reflexão Contábil*, 44(1), 1-19. <https://doi.org/10.4025/enfoque.v44i1.64485>
- Bertomeu, J. (2023). Managers' choice of disclosure complexity. *Journal of Accounting and Economics*, 76(2-3), 101637. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2023.101637>
- Biglarkhani, G., & Talebnia, G. (2021). The effect of reducing the complexity of financial reporting and earnings management with social responsibility. *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*, 10(38), 183-203. https://www.jmaak.ir/article_17553.html [In Persian].
- Biloblovskiy, S., Haidaienko, O., Khrystenko, L., Demchuk, O., & Morozova, H. (2024). Integrated reporting management: Optimising organisational performance. *Multidisciplinary Reviews*, 7. [10.31893/2024spe016](https://doi.org/10.31893/2024spe016)
- Bloomfield, R. J. (2021). Moral accountability principles for moral accounting engagements. *Available at SSRN* 3812505. <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3812505>
- Brady, G. L., Kakkar, H., & Sivanathan, N. (2024). Perilous and unaccountable: The positive relationship between dominance and moral hazard behaviors. *Journal of Personality and Social Psychology*, 127(2), 363. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/pspi0000448>
- Cao, Q., Yang, F., & Liu, M. (2021). Impact of managerial power on regulatory inquiries from stock exchanges: Evidence from the text tone of Chinese listed companies' annual reports. *Pacific-Basin Finance Journal*, 71, 101646. <https://doi.org/10.1016/j.pacfin.2021.101646>
- Chang, H., Duellman, S., Klaus, J., & Marquardt, B. (2021). The Information Quality of Complex Financial Reports: Evidence from Filing Returns and Insider Trades. *Wharton Research Data Services (WRDS) Research Paper Series*. [Econbiz].
- Chen, C. C., Lin, K. H., Tsai, T. H., & Tsai, H. J. (2024). Impact of D&O Insurance on Shareholder Wealth During Financial Restatement Announcements: An Empirical Study in Taiwan. *Advances in Management and Applied Economics*, 14(6), 19-50. <https://doi.org/10.47260/amae/1462>
- Chung, M. H., & Chang, Y. K. (2024). Financial reporting complexity, investor sentiment, and stock prices. *Finance Research Letters*, 62, 105026. <http://dx.doi.org/10.1016/j.frl.2024.105026>
- Dang, M., Puwanenthiren, P., Nguyen, M. T., Hoang, V. A., Mazur, M., & Henry, D. (2022). Does managerial tone matter for stock liquidity? Evidence from textual disclosures. *Finance Research Letters*, 48, 102917. <http://dx.doi.org/10.1016/j.frl.2022.102917>
- Dao, M., & Xu, H. (2024). Shareholder activism and accounting reporting complexity. *Journal of Accounting Literature*, 46(1), 121-149. <https://doi.org/10.1108/JAL-11-2022-0122>
- Davis, A. K., Piger, J. M., & Sedor, L. M. (2012). Beyond the numbers: Measuring the information content of earnings press release language. *Contemporary Accounting Research*, 29(3), 845-868. [10.1111/j.1911-3846.2011.01130.x](https://doi.org/10.1111/j.1911-3846.2011.01130.x)
- Duellman, S., Klaus, J. P., & Marquardt, B. B. (2025). accounting reporting complexity as a source of insider information advantage: Evidence from insider trades. *Journal of Business Finance & Accounting*, 52(3), 1328-1348. [http://dx.doi.org/10.1111/jbfa.12845](https://doi.org/10.1111/jbfa.12845)
- Elbastawisy, M. A., & Musa, E. M. R. A. Y. (2022). The impact of accounting disclosure on moral risks in light of digitization on financial reporting quality in Egyptian commercial banks. *Scientific Center for Financial and Administrative Studies and Research*, 13(2), 244-281. [http://dx.doi.org/10.21608/masf.2022.239831](https://dx.doi.org/10.21608/masf.2022.239831)

- Elsayed, M. S. H. E., Eid, A. E. M. E., & Abo-Hager, E. A. A. (2024). The impact of firm characteristics on future stock price crash risk: Evidence from Egypt. *Scientific Center for Financial and Administrative Studies and Research*, 16(2), 740-770. <https://doi.org/10.21608/masf.2024.356972>
- Fleer, S. (2021). How mandatory disclosure of forward-looking information affects financial intermediation. Available at SSRN 3873714. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3873714>
- Fu, S., & Trigilia, G. (2024). Voluntary disclosure, moral hazard, and default risk. *Management Science*, 70(6), 3447-3469. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2023.4860>
- Glover, J., & Xue, H. (2022). Accounting conservatism and relational contracting. *Journal of Accounting and Economics*, 76(1), 101571. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2022.101571>
- Goodhart, C. A. E. (2021). Moral hazard and equity finance: Why policy has been sub-optimal since the global financial crisis. *The Legacy of the Global Financial Crisis*, 21. <http://doi.org/10.5040/9780755626656.ch-001>
- Greiner, A., Patelli, L., & Pedrini, M. (2020). Characteristics of managerial tone priced by auditors: evidence based on annual letters to shareholders of large US firms. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 39(2), 139-161. <https://doi.org/10.2308/ajpt-52594>
- Hamza, S., & Jarboui, A. (2022). CSR or social impression management? Tone management in CSR reports. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 20(3-4), 599-617. <http://dx.doi.org/10.1108/JFRA-04-2020-0115>
- Henry, E. (2008). Are investors influenced by how earnings press releases are written? *The Journal of Business Communication*, 45(4), 363-407. <https://doi.org/10.1177/0021943608319388>
- Hoitash, R., Hoitash, U., & Yezegel, A. (2019). The Effect of Accounting Reporting Complexity on Financial Analysts. *Social Science Research Network*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2958417>
- Hosseini, E. S., & Jamalianpour, M. (2022). Earnings Management and Tone and Complexity of the Audit Reporting. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 19(73), 1-26. https://qjma.atu.ac.ir/article_14074.html [In Persian].
- Hughes, H. (2015). Financial product complexity, moral hazard, and the private law. *Stanford Journal of Law, Business & Finance*, 20, 179. <https://ssrn.com/abstract=2553966>
- Ibrahim, A. G., & Tahir, K. M. (2024). The impact of digital accounting technologies in achieving the quality of accounting Information Ammar. In *2024 V International Conference on Neural Networks and Neurotechnologies (NeuroNT)* (pp. 53-57). IEEE. <http://dx.doi.org/10.1109/NeuroNT62606.2024.10585430>
- Ishinagi, Y., & Shiiba, A. (2023). Management earnings forecast and financial statement complexity. *Journal of Accounting and Public Policy*, 42(4), 107072. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2023.107072>
- Ismail, A., Purnomo, H. D. D., Arifin, M., Difaputra, S. A., & Sawitri, H. S. R. (2023). the Effects of Ethics on Moral Hazard in Business Management Moderated By Corporate Governance: a Literature Review. *Profetika: Jurnal Studi Islam*, 24(02), 269-276. <https://doi.org/10.23917/profetika.v24i02.2594>
- Kaplan, S. N., & Zingales, L. (1997). Do investment-cash flow sensitivities provide useful measures of financing constraints? *The Quarterly Journal of Economics*, 112(1), 169-215. <https://doi.org/10.1162/003355397555163>
- Kayed, S., & Meqbel, R. (2024). Earnings management and tone management: evidence from FTSE 350 companies. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 22(4), 842-867. <http://dx.doi.org/10.1108/JFRA-10-2021-0373>
- Khajavi, S., Weysihasar, S., & Ghayouri Moghaddam, A. (2024). The effect of the CEO's power on the readability of financial reports with an emphasis on the role of earnings management and institutional investors. *Journal of Accounting Knowledge*, 15(4), 1-20. https://jak.uk.ac.ir/article_4085.html?lang=en [In Persian].
- Khalife Soltani, S. A., & Barzegar, G. (2016). Moral Hazard and Earnings Management. *Journal of Accounting Knowledge*, 7(24), 67-90. https://jak.uk.ac.ir/article_1434.html?lang=en [In Persian].
- Khoufi, N. (2020). Accounting information quality and investment decisions in the emerging markets. *Financial Metrics in Business*, 1(1), 16-23. <http://dx.doi.org/10.25082/FMB.2020.01.004>
- Kwak, C. (2022). Optimal information disclosure with moral hazard. Available at SSRN 4170318. <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4170318>

- Lee, J. (2010). Moral hazard, Firms' internal governance and management earnings forecasts. *SSRN Electronic Journal*. <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1650289>
- Lehn, K., & Poulsen, A. (1989). Free cash flow and stockholder gains in going private transactions. *The Journal of Finance*, 44(3), 771-787. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.1989.tb04390.x>
- Lesmy, D., Muchnik, L., & Mugerman, Y. (2019). Doyoureadme? temporal trends in the language complexity of financial reporting. *Temporal Trends in the Language Complexity of Financial Reporting* (September 26, 2019). <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3469073>
- Lesmy, D., Muchnik, L., & Mugerman, Y. (2024). Lost in the fog: Growing complexity in financial reporting—a comparative study. <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4542676>
- Li, N., Lou, Y., Otto, C. A., & Wittenberg-Moerman, R. (2021). Accounting quality and debt concentration. *The Accounting Review*, 96(1), 377-400. <https://doi.org/10.2308/tar-2017-0250>
- Li, W., Yan, T., Li, Y., & Yan, Z. (2023). Earnings management and CSR report tone: Evidence from China. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 30(4), 1883-1902. [10.1002/csr.2461](https://doi.org/10.1002/csr.2461)
- Liu, Z., Tang, H., & Zhang, C. (2023). Corporate governance, moral hazard, and financialization. *International Review of Economics & Finance*, 88, 318-331. <http://dx.doi.org/10.1016/j.iref.2023.06.042>
- Loughran, T., & McDonald, B. (2011). When is a liability not a liability? Textual analysis, dictionaries, and 10-Ks. *Journal of Finance*, 66(1), 35–65. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6261.2010.01625.x>
- Luo, D. (2021). Moral hazard and the corporate information environment. Available at SSRN 3935008. <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3935008>
- Marais, A. (2024). Audit quality and financial statement manipulation: The moderating effect of tone at the top. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 14(5), 220. <https://doi.org/10.32479/ijefi.16409>
- Mirzayee, S., Abdoli, M., & Koushki Jahromi, A. (2020). Financial reporting 1 language bad on aggressive financial reporting investor protection. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 17(65), 109-138. https://qjma.atu.ac.ir/article_11090.html [In Persian].
- Moloi, T., & Marwala, T. (2020). Moral hazard. *Advanced Information and Knowledge Processing*. 81-88. http://dx.doi.org/10.1007/978-3-030-42962-1_9
- Moradi, M., Malekian, E., & Barzegar, G. (2024). Investigating the weaknesses of managers' moral behaviors on the corporate governance system and the financial reporting quality. *Accounting and Auditing Research*, 16(61), 5-24. https://www.iaaaar.com/article_196622.html [In Persian].
- Nakhjavani, S., & Delnavaz, B. (2023). The effect of corporate governance on corporate performance in moral hazard circumstances. *Accounting and Corporate Governance Researches*, 4(2), 91-110. sanad.iau.ir/977500 [In Persian].
- Nassirzadeh, F., & Pouryousof, A. (2023). Earnings Management and Managers' Disclosure Tone Inconsistency: The Moderating Role of Manager Myopia. *Journal of Accounting Knowledge*, 14(2), 101-115. https://jak.uk.ac.ir/article_3756.html?lang=en [In Persian].
- Naue, T. F., Anastasia, Y., Harjanto, F. H. P., & Novyarni, N. (2023). The effect of sales SG, profitability, and leverage on earnings management. *PERWIRA-Jurnal Pendidikan Kewirausahaan Indonesia*, 6(1), 1-18. <https://doi.org/10.21632/perwira.6.1.1-18>
- Nguyen, T. L., Pham, X. D., & Phuong, H. T. L. (2025). CEO's financial and accounting expertise on earning quality: The moderating role of audit quality. *WSB Journal of Business and Finance*, 59(1), 81-92. <https://doi.org/10.2478/wsbjbf-2025-0007>
- Owolabi, S. A., & Omotilewa, O. O. (2020). Public trust and financial reporting gap: Evidence from underlined ethical issues. *International Journal of Research Publication*, 56(1), 98-112. [10.47119/720201315](https://doi.org/10.47119/720201315)
- Park, Y., & Chen, K. H. (2006). The effect of accounting conservatism and life-cycle stages on firm valuation. *Journal of Applied Business Research (JABR)*, 22(3). <https://doi.org/10.19030/jabr.v22i3.1428>
- Parwati, T. A., Wahyudi, R., Suryadi, D., & Viona, R. (2025). Moral hazard, aristotle's virtue ethics and accounting education in the preparation of corporate financial reports: Systematic literature review. *UPI YPTK Journal of Business and Economics*, 10(1), 21-26. <https://dx.doi.org/10.35134/jbe.v10i1.298>

- Peleh, M., Izadinia, N., & Amiri, H. (2020). The effect of tone in board's activity reports on future performance based on signaling and opportunistic approach. *Journal of Value & Behavioral Accounting*, 4(8), 1-31. <https://aapc.khu.ac.ir/article-1-571-fa.html> [In Persian].
- Poretti, C., Jérôme, T., & Heo, C. Y. (2023). Business strategies and financial reporting complexity in hospitality firms. *International Journal of Hospitality Management*, 110, 103429. [10.1016/j.ijhm.2023.103429](https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2023.103429)
- Pourkarim, M., Jabbarzadeh Kangarlouei, S., Bahri Sales, J., & Galavandi, H. (2020). The impact of corporate governance on tone of financial reporting. *Biannual Journal of Value and Behavioral Accounting*, 4(8), 33-62. <https://aapc.khu.ac.ir/article-1-571-fa.html> [In Persian].
- Pouryousof, A., Nassirzadeh, F., & Saghafi, M. (2024). Discovered audit distortions and managers' reporting tone: the mediating role of financial reporting quality. *Audit Knowledge*, 23(93), 245-273. danesh.dmk.ir/article-1-3075-fa.html [In Persian].
- Quick, R., & Sayar, S. (2024). The effect of tone, signature, and visual elements in compliance management systems disclosures on financial analysts' decisions. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 55, 100619. <https://doi.org/10.1016/j.intaccaudtax.2024.100619>
- Rahnamay Roodposhti, F., & Mohseni, A. (2019). Management, Writing Management and Earnings Management. *Empirical Research in Accounting*, 8(4), 21-52. https://jera.alzahra.ac.ir/article_3801.html [In Persian].
- Rajabalizadeh, J. (2023). CEO overconfidence and financial reporting complexity: evidence from textual analysis. *Management Decision*, 61(13), 356-385. <https://doi.org/10.1108/MD-06-2023-1033>
- Rapina, R., Carolina, Y., Joni, J., & Ridwan, R. (2023). Accounting information system quality's effect on accounting information quality. *International Journal of Entrepreneurship, Business and Creative Economy*, 3(2), 122. <https://doi.org/10.31098/ijebce.v3i2.1491>
- Rashidi, M. (2023). Investigating the effect of accounting information quality on debt concentration with the moderating role of financial constraints and managerial risk-taking. *Accounting and Auditing Reviews*, 30(3), 432-450. https://acctgrev.ut.ac.ir/article_95202.html [In Persian].
- Reichmann, D. (2023). Tone management and stock price crash risk. *Journal of Accounting and Public Policy*, 42(6), 107155. <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2023.107155>
- Rotaru, D. (2022). The impact of the quality characteristics of the financial-accounting information on financial control and decision-making. *30 Years of Economic Reforms in the Republic of Moldova: Economic Progress via Innovation and Competitiveness*, 3, 182-188. <http://dx.doi.org/10.53486/9789975155663.21>
- Saeedi, F., Salehi, M., & Yaghoubi, N. M. (2023). The relationship between intellectual capital and audit report readability and audit report tone. *Journal of Economic and Administrative Sciences*. [10.1108/JEAS-05-2023-0136](https://doi.org/10.1108/JEAS-05-2023-0136)
- Saghafi, M., Pouryousof, A., & Dastgerdi, F. (2025). Heterogeneity of managerial knowledge and the tone of explanatory reports: The mediating role of earnings management. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 22(86), 177-220. https://qjma.atu.ac.ir/article_18582.html [In Persian].
- Samarakoon, S. M. R. K., Pradhan, R. P., Rajapakse, R. P. C. R., & Sahoo, P. (2025). From complexity to clarity: unraveling the determinants of annual report readability and tone in an emerging market. *Quality & Quantity*, 1-32. <https://doi.org/10.1007/s11135-025-02155-1>
- San-Jose, L., Gonzalo, J. F., & Ruiz-Roqueni, M. (2022). The management of moral hazard through the implementation of a Moral Compliance Model (MCM). *European Research on Management and Business Economics*, 28(1), 100182. <https://doi.org/10.1016/j.iemeen.2021.100182>
- Tehrani, R., & Hesarzadeh, R. (2009). The effect of free cash flow and financing constraints on over-investment and under-investment. *Accounting and Auditing Research*, 1(3), 50-67. iaaasr.com/article_105195.html [In Persian].
- Ten Have, H., & Neves, M. D. C. P. (2021). Dictionary of global bioethics (Vol. 371, pp. Springer-Cham). Cham: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-54161-3>
- Thanh Dong, N., Thi Mien Thuy, C., Khuong, N. V., & Le, A. H. T. (2025). Annual report readability and financial reporting quality: the moderating role of information asymmetry. *International Journal of Accounting & Information Management*, 33(1), 241-261. <https://doi.org/10.1108/IJAIM-06-2024-0192>

- Tohidloo, M., Bayat, A., Mohammadi, A., & Rostami, V. (2024). The impact of managers' moral bias on the divergence of investor behavior: emphasizing the moderating role of comparability and readability in financial reports. *Studies of Ethics and Behavior in Accounting and Auditing*, 3(4), 29-66. sanad.iau.ir/1103785 [In Persian].
- Varahrami, V., & Mohammadi, P. (2020). Effects of collaboration period of chief executive officer and internal audit director on financial reporting complexity. *Empirical Research in Accounting*, 10(3), 213-234. https://jera.alzahra.ac.ir/article_4870.html?lang=fa [In Persian].
- Wang, Q. (2021). Is the moral hazard in the Chinese labour market serious? Empirical evidence from a semi-parametric analysis. *Applied Economics*, 53(27), 3131-3170. <https://doi.org/10.1080/00036846.2021.1875121>
- Wijaya, E. C., & Imelda, E. (2022). Pengaruh financial reporting quality, debt maturity, ceo career concerns terhadap investment efficiency. *Jurnal Paradigma Akuntansi*, 4(3), 1141-1150. [10.24912/jpa.v4i3.19749](https://doi.org/10.24912/jpa.v4i3.19749)
- Yan, S., Choi, A., Jung, H. R., & Lee, J. (2024). Asymmetric tone in management discussion and analysis and its impact: Evidence from the Chinese stock market. *Abacus*, 60(3), 578-606. <https://doi.org/10.1111/abac.12320>
- Yang, B., Gan, L., & Wen, C. (2021). Moral hazard, debt overhang and capital structure. *The North American Journal of Economics and Finance*, 58, 101538. <https://doi.org/10.1016/j.najef.2021.101538>
- Zhang, L., & Li, B. (2022). Mutual supervision or conspiracy? The incentive effect of multiple large shareholders on audit quality requirements. *International Review of Financial Analysis*, 83, 102274. [10.1016/j.irfa.102274](https://doi.org/10.1016/j.irfa.102274)